

Аўтар
А. А. Корзюк

Прадмова

Прыкладнае каляндарна-тэматычнае планаванне па гісторыі Беларусі для 11 класа складзена ў адпаведнасці з дзеючай вучэбнай праграмай, зацверджанай Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь. На вывучэнне гісторыі Беларусі на павышаным узроўні адводзіцца 87 вучэбных гадзін у год.

У каляндарна-тэматычным планаванні пазначаны тэмы ўрокаў і пытанні для вывучэння, патрабаванні да вынікаў вывучэння вучэбнага матэрыялу на ўроку, прадстаўлены спосабы вучэбна-пазнавальнай дзейнасці, якія павінны засвоіць вучні, дамашняе заданне, абавязковае для ўсіх вучняў, а таксама індывідуальныя заданні для тых, хто праяўляе цікавасць да вивучаемага пытання.

Вучэбныя дапаможнікі, якія могуць быць выкарыстаны ў адукацыйным працэсе, названы непасрэдна перад каляндарна-тэматычным планаваннем урокаў.

Пры фармуляванні дамашняга задання варта мець на ўвазе, што асноўны вучэбны матэрыял павінен быць засвоены на ўроку. Дамашняе заданне можа быць вызначана на базе як асноўнага, так і дадатковага вучэбнага матэрыялу, які яго раскрывае і спрыяе лепшаму засваенню. У гэтым выпадку яно прадугледжвае падрыхтоўку паведамленняў, пабудову ментальных карт, кластараў, схем, інфраграфікі і г. д. Магчымы таксама заданні апераджальнага характару.

З 10 класа вывучэнне гісторыі арганізуецца на праблемна-тэарэтычным узроўні. Асаблівасцю навучання ў 11 класе з'яўляецца адносна высокая ступень тэарэтызацыі і метадалагізацыі ведаў, калі вучні маюць магчымасць вярнуцца да раней вывучаных тэм, сістэматызаваць і абагульніць веды, сфарміраваць цэласную карціну гістарычнага развіцця сваёй Радзімы – Рэспублікі Беларусь.

Для рэалізацыі дыдактычных задач навучання настаўніку рэкамендуецца выкарыстоўваць прыёмы і метады, якія дапамагаюць раскрыць і канкрэтызаваць змест вивучаемых паняццяў і тэарэтычных палажэнняў, звязаць вучэбны матэрыял з асабістым сацыяльным вопытам вучняў. Правядзенне дыскусій, удзел у праектах, даследчай дзейнасці, краязнаўчая работа будуць спрыяць актывізацыі вучэбна-пазнавальнай дзейнасці вучняў і рэалізацыі кампетэнтнаснага падыходу да навучання гісторыі.

Сістэма практычных заняткаў дазволіць пашырыць праблематыку гістарычнага зместу, стварыць умовы для арганізацыі засваення неабходных спосабаў дзейнасці, праводзіць даследчую працу з гістарычнымі крыніцамі, фармуляваць уласны пункт гледжання і аргументаваць яго. Правядзенне ўрокаў-практыкумаў павінна быць накіравана на ўсталяванне цесных міжпрадметных і ўнутрыпрадметных сувязей, авалоданне абагульненымі спосабамі здабывання, асэнсавання і прадстаўлення гістарычнай інфармацыі. Пры гэтым у залежнасці ад пазнавальных магчымасцей і інтарэсаў старшакласнікаў заняткі могуць быць як спецыялізаванымі (па пэўнай тэме), так і інтэграванымі. Тэмы ўрокаў-практыкумаў вызначае настаўнік, зыходзячы са складанасці вучэбнага матэ-

рыялу, неабходнасці яго больш якаснага засваення, інтарэсаў вучняў, а таксама забяспечанасці кабінета гісторыі комплексам сродкаў навучання.

На сучасным этапе развіцця адукацыйнага працэсу настаўнік мае магчымасць планаваць вучэбную дзейнасць такім чынам, каб вучні не толькі знаёміліся з вучэбным матэрыялам, але і самі выступалі ў ролі актыўных стваральнікаў інфармацыйнага кантэнту. Таму ў працэсе навучання гісторыі рэкамендуецца актыўна выкарыстоўваць інфармацыйна-камунікатыўныя тэхналогіі (ІКТ). Настаўніку важна разумець адукацыйныя магчымасці ІКТ і выразна ўсведамляць межы іх прымянення, умець арганічна спалучаць гэтыя тэхналогіі з традыцыйнымі метадыкамі правядзення ўрокаў, а таксама ствараць дыдактычныя матэрыялы на іх аснове з улікам узроставых асаблівасцей вучняў і ўзроўню іх падрыхтаванасці.

Трэба мець на ўвазе, што прыкладнае каляндарна-тэматычнае планаванне не з'яўляецца нарматыўным дакументам. Прадстаўлены матэрыял носіць рэкамендацыйны характар. Настаўнік можа ўносіць змяненні ў прапанаванае планаванне з улікам пазнавальных здольнасцей вучняў і ўласнага вопыту выкладання прадмета.

Гісторыя Беларусі

87 г (2 г на тыдзень у першым паўгоддзі, 3 г на тыдзень у другім паўгоддзі, у т. л. 2 г — рэзервовы час)

1. Гісторыя Беларусі, XIX — пачатак XXI ст. : вучэб. дапам. для 11 кл. устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. (рус.) мовай навучання (базавы ўзровень) / А. В. Касовіч [і інш.] ; пад рэд. А. П. Салаўянава, А. В. Касовіча. — Мінск : ВЦ БДУ, 2021.
2. Великая Отечественная война советского народа (в контексте Второй мировой войны) : учеб. пособие для учащихся 11 кл. учреждений общ. сред. образования / под ред. А. А. Ковалени. — Минск : Белкартография, 2014.
3. Гісторыя Беларусі. 1945 — пачатак XXI ст. 11 клас. Атлас / С. В. Паноў, А. М. Лукашэвіч. — Мінск : Белкартаграфія, 2017.

№ ўрока і дата правядзення	Тэма і асноўныя пытанні ўрока	Колькасць гадзін	Мэты вывучэння ўрока	Характарыстыка асноўных відаў і спосабаў дзейнасці	Дамашняе заданне
1	2	3	4	5	6
Раздзел I. СТАНАЎЛЕННЕ І РАЗВІЦЦЁ БЕЛАРУСКАЙ НАЦЫЯНАЛЬнай ДЗЯРЖАЎНАСЦІ. ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЕ ЖЫЦЦЁ Ў БЕЛАРУСІ (22 г)					
1	Грамадска-палітычнае жыццё ў першай палове і сярэдзіне XIX ст. 1. Асаблівасці палітычнага курсу расійскага ўрада ў пачатку XIX ст. 2. Польскія і расійскія дваранскія рэвалюцыянеры ў Беларусі. 3. Паўстанне 1830—1831 гг. і яго вынікі.	1	Вучні павінны ведаць: — асаблівасці грамадска-палітычнага развіцця беларускіх губерняў у складзе Расійскай імперыі ў першай палове і сярэдзіне XIX ст.; — шляхі і сродкі вырашэння нацыянальнага пытання ў дадзены перыяд. Вучні павінны ўмець: — параўноўваць па прапанаваных прыкметах гістарычныя факты, якія тычацца змяненняў у грамадска-па-	Вызначэнне асаблівасцей палітычнага курсу расійскага ўрада ў пачатку XIX ст. Складанне табліцы «Польскія і расійскія дваранскія рэвалюцыянеры і іх арганізацыі ў Беларусі». Складанне табліцы «Паўстанне 1830—1831 гг. і яго вынікі».	§ 1-1. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне аб адной з гістарычных асоб (Т. Зан, М. Рукевіч і інш.); — скласці ментальную карту «Грамадска-па-

Працяг

1	2	3	4	5	6
	4. Палітыка царскага ўрада на беларускіх землях у сярэдзіне XIX ст.		літычным жыцці, і рабіць на гэтай аснове аргументаваныя вывады; — выказаць і аргументаваць сваё стаўленне да гістарычных падзей і гістарычных асоб	Аргументаванне свайго стаўлення да палітыкі царскага ўрада на беларускіх землях у сярэдзіне XIX ст.	літычнае жыццё ў першай палове і сярэдзіне XIX ст.»
2	Паўстанне 1863—1864 гг. 1. Прычыны паўстання. 2. Палітычныя плыні паўстанцаў, сутнаць іх пазіцый і тактыкі ў паўстанні. 3. Погляды К. Каліноўскага. 4. Характар і вынікі паўстання. 5. Адлюстраванне падзей паўстання ў беларускай гістарычнай навуцы	1	Вучні павінны ведаць: — прычыны, ход, характар і вынікі паўстання, палітычныя плыні паўстанцаў, сутнаць іх пазіцый і тактыкі ў паўстанні; — сутнасць поглядаў і пазіцыі К. Каліноўскага; — прыклады адлюстравання падзей паўстання ў беларускай гістарычнай навуцы. Вучні павінны ўмець: — рэканструяваць і інтэрпрэтаваць змест вучэбнага факталагічнага матэрыялу; — праводзіць аналіз зместу разнастайных гістарычных дакументаў як крыніц інфармацыі; — выказаць і аргументаваць сваё стаўленне да гістарычных падзей і гістарычных асоб	Вызначэнне прычын паўстання, палітычных плыняў паўстанцаў, сутнасці іх пазіцый і тактыкі, характару і вынікаў паўстання. Работа з гістарычным дакументам: газета «Мужыцкая праўда»: вызначэнне праграмных поглядаў К. Каліноўскага. Аналіз табліцы «Палітычныя плыні ў паўстанні 1863—1864 гг. і іх характарыстыкі». Абмеркаванне прыкладаў адлюстравання падзей паўстання ў беларускай гістарычнай навуцы	§ 1-2. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — растлумачыць, як у поглядах К. Каліноўскага адлюстраваліся ідэі сацыяльнай справядлівасці і дэмакратычнай дзяржавы; — падрыхтаваць паведамленне аб адной з гістарычных асоб (З. Серакоўскі, В. Урублеўскі, М. Мураўёў і інш.)

1	2	3	4	5	6
3	Грамадска-палітычнае жыццё ў другой палове 60-х — 90-я гг. XIX ст. 1. Вытокі і сутнасць народніцтва. 2. Народніцкія арганізацыі ў Беларусі ў першай палове 1880-х гг. 3. Выхадцы з Беларусі ў народніцкіх арганізацыях Расіі. 4. Стварэнне сацыял-дэмакратычных арганізацый у Беларусі. Распаўсюджванне марксізму. 5. Польскі і яўрэйскі нацыянальныя рухі ў Беларусі і іх ідэалогія	1	Вучні павінны ведаць: — асаблівасці грамадска-палітычнага развіцця беларускіх губерняў у другой палове 60-х — 90-я гг. XIX ст.; — шляхі і сродкі вырашэння нацыянальнага пытання ў дадзены перыяд. Вучні павінны ўмець: — рэканструяваць і інтэрпрэтаваць змест факталагічнага матэрыялу; — тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж гістарычнымі фактамі; — рыхтаваць і прэзентаваць паведамленні аб грамадска-палітычных дзеячах з ацэнкай вынікаў іх дзейнасці	Складанне табліцы «Асноўныя этапы грамадска-палітычнага жыцця Беларусі ў другой палове 60-х — 90-я гг. XIX ст.». Характарыстыка дзейнасці прадстаўнікоў народніцкага і сацыял-дэмакратычнага руху. Работа з гістарычным дакументам: «Першыя рабочыя гурткі ў Мінску. 80-я гг. XIX ст.»: аналіз кірункаў іх дзейнасці. Складанне табліцы «Народніцкія і сацыял-дэмакратычныя арганізацыі на тэрыторыі Беларусі ў другой палове 60-х — 90-я гг. XIX ст.»	§ 2-1. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць гістарычную даведку аб адной з сацыял-дэмакратычных арганізацый; — падрыхтаваць гістарычную даведку аб адной з народніцкіх арганізацый
4	Грамадска-палітычнае становішча ў пачатку XX ст. 1. Узнікненне сацыялістычных і нацыянальна-	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняцця <i>земствы</i> ; — асаблівасці грамадска-палітычнага становішча беларускіх губерняў у пачатку XX ст.;	Складанне табліцы «Палітычныя партыі на тэрыторыі Беларусі ў пачатку XX ст.».	§ 2-2. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць гістарычную

1	2	3	4	5	6
	дэмакратычных партый. 2. Палітычныя сілы ў рэвалюцыі 1905—1907 гг. 3. Маніфест 17 кастрычніка 1905 г., абвяшчэнне дэмакратычных правоў і свабод. 4. Стварэнне і дзейнасць Дзяржаўнай думы. 5. Дынаміка і формы рэвалюцыйнага руху ў Беларусі. 6. Асаблівасці правядзення земскай рэформы ў Беларусі		— вынікі грамадска-палітычных рэформ і рэвалюцыйных падзей для развіцця Беларусі. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняцця <i>земствы</i> ; — характарызаваць рэформы і рэвалюцыі як сродак мадэрнізацыі грамадства; — тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж гістарычнымі фактамі; — рыхтаваць і прэзентаваць паведамленні аб грамадска-палітычных дзеячах з ацэнкай вынікаў іх дзейнасці	Вызначэнне сацыяльнай базы і асноўных мэт трох грамадска-палітычных лагераў у рэвалюцыі 1905—1907 гг. Пабудова графіка развіцця рэвалюцыйных падзей у 1905 г. Аналіз дынамікі і форм рэвалюцыйнага руху ў Беларусі. Характарыстыка асаблівасцей правядзення земскай рэформы ў Беларусі	даведку аб адной з сацыялістычных або нацыянальна-дэмакратычных партый; — падрыхтаваць паведамленне «Курлоўскі расстрэл у Мінску»
5	Беларускі нацыянальны рух у пачатку XX ст. 1. Спробы вырашэння нацыянальнага пытання. 2. Утварэнне Беларускай сацыялістычнай грамады, яе праграмныя патрабаванні. 3. Праекты афармлення беларускай нацыя-	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняцця <i>нацыянальнае пытанне</i> ; — шляхі і сродкі вырашэння нацыянальнага пытання ў дадзены перыяд; — асноўныя праграмныя патрабаванні Беларускай сацыялістычнай грамады і іх характар; — сутнасць праектаў афармлення беларускай нацыянальнай дзяржаўнасці	Характарыстыка спроб вырашэння беларускага нацыянальнага пытання ў пачатку XX ст. Работа з гістарычным дакументам: праграмныя патрабаванні Беларускай сацыялістычнай грамады.	§ 2-3. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленні «Беларускі нацыянальны камітэт»; «Цэнтральная рада беларускіх

1	2	3	4	5	6
9	нальнай дзяржаўнасці ў час Першай сусветнай вайны. 4. Беларускі нацыянальны камітэт. 5. Цэнтральная рада беларускіх арганізацый. 6. Вялікая беларуская рада. 7. Беларускі нацыянальны рух у Петраградзе, Маскве і іншых гарадах Расіі		ў час Першай сусветнай вайны і асноўныя кірункі дзейнасці беларускіх нацыянальных арганізацый. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняцця <i>нацыянальнае пытанне</i> ; — характарызаваць сутнасць і асаблівасці афармлення беларускай нацыянальна-дзяржаўнай ідэі і яе значэнне; — суадносіць працэс фарміравання беларускай нацыі з адпаведнымі яму па змесце працэсамі сусветнай гісторыі; — параўноўваць пункты гледжання з вызначэннем іх аргументаў наконт фарміравання беларускай нацыі	Вызначэнне сутнасці праектаў афармлення беларускай нацыянальнай дзяржаўнасці ў час Першай сусветнай вайны і асноўных кірункаў дзейнасці беларускіх нацыянальных арганізацый	арганізацый»; «Вялікая беларуская рада»; «Беларускі нацыянальны рух у Петраградзе, Маскве і іншых гарадах Расіі»
6	Лютаўская і Кастрычніцкая рэвалюцыі 1917 г. як пачатак новага этапу развіцця Беларусі. 1. Лютаўская рэвалюцыя. 2. Звяржэнне самадзяржаўя і ўстанаўленне двоеўладдзя. 3. Палітычная сітуацыя ў Беларусі.	1	Вучні павінны ведаць: — прычыны, ход, характар Лютаўскай і Кастрычніцкай рэвалюцыі 1917 г. і іх асаблівасці на Беларусі; — сутнасць першых рэвалюцыйных пераўтварэнняў балышавікоў; — асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт гістарычных падзей і іх вынікаў. Вучні павінны ўмець: — праводзіць аналіз зместу разнастай-	Параўнанне палітычнай сітуацыі ў Беларусі падчас Лютаўскай і Кастрычніцкай рэвалюцыі. Работа з гістарычнай картай «Лютаўская і Кастрычніцкая рэвалюцыі на тэрыторыі Беларусі». Аналіз палітычнай	§ 3-1. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне аб адной з гістарычных асоб, якія ўдзельнічалі ў Лютаўскай або Кастрычніцкай рэвалюцыях

1	2	3	4	5	6
10	4. Дзейнасць балышавікоў у Беларусі і на Заходнім фронце. 5. Абстрагненне сацыяльна-эканамічнага і палітычнага крызісу ў Расіі. 6. Кастрычніцкая рэвалюцыя. 7. Асаблівасці ўстанаўлення савецкай улады ў Беларусі. 8. Стварэнне органаў дзяржаўнай улады і кіравання. Паўночна-Заходні абласны камітэт РСДРП(б). 9. Першыя рэвалюцыйныя пераўтварэнні		ных гістарычных дакументаў як крыніц інфармацыі; — суадносіць працэс фарміравання нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці з адпаведнымі яму па змесце працэсамі сусветнай гісторыі	сітуацыі ў Беларусі ў час Лютаўскай і Кастрычніцкай рэвалюцыі 1917 г. Вызначэнне асаблівасцей устанаўлення савецкай улады ў Беларусі і стварэння органаў дзяржаўнай улады і кіравання	1917 г. у Беларусі
7	Спробы рэалізацыі беларускай нацыянальнай дзяржаўнасці ў 1917—1918 гг. 1. Пазіцыя Абласнога выканаўчага камітэта Заходняй вобласці і фронту па беларускім пытанні.	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняцця <i>нацыянальная форма дзяржаўнасці</i> ; — асноўныя этапы і асаблівасці ўстанаўлення нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці; — асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт ўстанаўлення нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці.	Міні-дыскусія «Варыянты вырашэння нацыянальнага пытання». Работа з гістарычнай картай «Барацьба супраць ваеннай інтэрвенцыі на тэрыторыі Беларусі (1918—1921 гг.)».	§ 3-2. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне «Погляды на праблему абвешчання БНР у беларускай

1	2	3	4	5	6
	2. I Усебеларускі з'езд і яго роля ў афармленні беларускай нацыянальнай дзяржаўнасці. 3. Абвяшчэнне БНР і яе незалежнасці: погляды на праблему ў беларускай гістарычнай навуцы		Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняцця <i>нацыянальная форма дзяржаўнасці</i> ; — лакалізаваць працэс фарміравання нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці з апорай на храналагічныя табліцы, гістарычную карту і атлас; — характарызаваць сутнасць нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці, асаблівасці і вынікі іх фарміравання; — суадносіць працэс фарміравання нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці з адпаведнымі яму па змесце працэсамі сусветнай гісторыі	Характарыстыка БНР як нацыянальнай формы беларускай дзяржаўнасці, асаблівасці і вынікі яе дзейнасці. Вызначэнне і аналіз поглядаў на праблему абвяшчэння БНР у беларускай гістарычнай навуцы	гістарычнай навуцы»; — падрыхтаваць паведамленне аб дзейнасці аднаго з лідараў ці ўдзельнікаў БНР
8	Афармленне беларускай нацыянальнай дзяржаўнасці на савецкай аснове. 1. Пазіцыя ЦК РКП(б) па стварэнні беларускай дзяржавы на савецкай аснове. 2. VI Паўночна-Заходняя абласная канферэнцыя РКП(б) і яе рашэнні.	1	Вучні павінны ведаць: — асноўныя этапы і асаблівасці станаўлення нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці; — асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт станаўлення нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці. Вучні павінны ўмець: — лакалізаваць працэс фарміравання беларускай нацыянальнай дзяржаўнасці на савецкай аснове з апорай	Вызначэнне этапаў станаўлення нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці і іх суаднясенне з адпаведнымі ім па змесце працэсамі сусветнай гісторыі. Работа з гістарычным дакументам: Маніфест аб абвяшчэнні ССРБ: вызначэнне	§ 3-3. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне аб дзейнасці аднаго з лідараў ці ўдзельнікаў стварэння ССРБ; — падрыхтаваць паведамленне «Погляды

11

1	2	3	4	5	6
	3. Маніфест Часовага ўрада Беларусі ад 1 студзеня 1919 г. аб стварэнні ССРБ. 4. Утварэнне ССР Літвы і Беларусі. Другое абвяшчэнне ССРБ		на храналагічныя табліцы, гістарычную карту і атлас; — характарызаваць сутнасць беларускай нацыянальнай дзяржаўнасці на савецкай аснове, асаблівасці і вынікі яе фарміравання; — суадносіць працэс фарміравання беларускай нацыянальнай дзяржаўнасці на савецкай аснове з адпаведнымі яму па змесце працэсамі сусветнай гісторыі	сутнасці і характару ССРБ як формы беларускай дзяржаўнасці. Работа з гістарычнай картай «Беларусь у 1919—1939 гг. Фарміраванне тэрыторыі». Аналіз пунктаў гледжання наконт станаўлення нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці	на праблему афармлення беларускай нацыянальнай дзяржаўнасці на савецкай аснове ў беларускай гістарычнай навуцы»
9	Грамадска-палітычнае жыццё ў Савецкай Беларусі ў 1920—1930-я гг. 1. Фарміраванне савецкай грамадска-палітычнай сістэмы. 2. Удзел БССР ва ўтварэнні Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. 3. Роля Камуністычнай партыі (бальшавікоў) Беларусі і Саветаў рабочых, сялянскіх і чырвонаармейскіх дэпутатаў у палітычнай сіс-	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>аўтаномія, нацыянал-дэмакратызм, саюзная дзяржава, палітычныя рэпрэсіі, савецкая грамадска-палітычная сістэма, сацыялізм, прычыны партыйнасці</i> ; — асноўныя этапы і асаблівасці станаўлення нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці; — шляхі і сродкі станаўлення і мадэрнізацыі грамадска-палітычнай сістэмы БССР. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>аўтаномія, нацыянал-дэмакратызм, саюзная дзяржава, палітычныя рэ-</i>	Вызначэнне асноўных рыс і этапаў фарміравання савецкай грамадска-палітычнай сістэмы. Тлумачэнне прычын і ўмоў уваходжання БССР у склад СССР. Параўнанне асноўных рыс грамадска-палітычнага жыцця ў БССР у 1920-я і 1930-я гг. Вызначэнне ролі Камуністычнай партыі (бальшавікоў) Бела-	§ 4. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — скласці схему «Дзяржаўная сістэма кіравання ў СССР», вылучыўшы агульнасаюзныя і рэспубліканскія органы ўлады; — аргументаваць свой пункт гледжання па пытанні «Значэнне СССР у гісторыі

12

1	2	3	4	5	6
	тэме. Дзейнасць грамадскіх арганізацый. 4. Палітычныя рэпрэсіі		<i>прэсіі, савецкая грамадска-палітычная сістэма, сацыялізм, прынцыпы партыйнасці;</i> — тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж працэсамі фарміравання беларускай нацыі і станаўленнем нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці; — параўноўваць па прапанаваных прыкметах гістарычныя факты, якія тычацца змяненняў у грамадска-палітычным жыцці, і рабіць на гэтай аснове аргументаваныя вывады	русі ў палітычнай сістэме грамадства	беларускай нацыянальнай дзяржаўнасці»
10	Грамадска-палітычнае жыццё ў другой палове 1940-х — першай палове 1950-х гг. 1. Роля КП(б)Б у пасляваенным аднаўленні рэспублікі. 2. Дзейнасць Саветаў і грамадскіх арганізацый. 3. Палітычныя рэпрэсіі. 4. Асаблівасці грамадска-палітычнай сітуацыі	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняцця <i>рэпатрыяцыя</i> ; — асноўныя рысы грамадска-палітычнага жыцця БССР у другой палове 1940-х — першай палове 1950-х гг.; — асаблівасці грамадска-палітычнай сітуацыі ў заходніх рэгіёнах Беларусі. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняцця <i>рэпатрыяцыя</i> ; — раскрываць прычынна-сістэмныя сувязі паміж працэсамі грамадска-палітычнага жыцця і дзяржаўнай палітыкай;	Вызначэнне асаблівасцей пасляваеннага ўнутрыпалітычнага жыцця ў БССР. Ацэнка ролі КП(б)Б у пасляваенным аднаўленні рэспублікі. Характарыстыка дзейнасці Саветаў і грамадскіх арганізацый. Выяўленне асаблівасцей грамадска-палітычнай сітуацыі ў за-	§ 5-1. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне «Пасляваеннае аднаўленне ў маёй мясцовасці»; — падрыхтаваць паведамленне аб адным з рэпрэсіраваных дзеячаў навукі

13

1	2	3	4	5	6
	цыі ў заходніх рэгіёнах Беларусі		— параўноўваць па прапанаваных прыкметах гістарычныя факты, якія тычацца змяненняў у грамадска-палітычным жыцці, і рабіць на гэтай аснове аргументаваныя вывады	ходніх рэгіёнах Беларусі	і культуры Беларусі
11	Грамадска-палітычнае жыццё ў другой палове 1950-х — першай палове 1960-х гг. 1. Спробы дэмакратызацыі грамадска-палітычнага жыцця. 2. Ажыццяўленне курсу XX з'езда КПСС. 3. Прыняцце курсу на пабудову камунізму	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>палітычны валонтарызм, камунізм, рэабілітацыя</i> ; — вынікі грамадска-палітычных рэформ для развіцця Беларусі; — асаблівасці грамадска-палітычнага жыцця ў другой палове 1950-х — першай палове 1960-х гг.; — дзяржаўную сімволіку БССР. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>палітычны валонтарызм, камунізм, рэабілітацыя</i> ; — ажыццяўляць аналіз сацыяльна значнай інфармацыі аб эвалюцыі грамадска-палітычнага жыцця ў Беларусі; — рэканструяваць і інтэрпрэтаваць змест факталагічнага матэрыялу; — даваць ацэнку гістарычным падзеям, дзейнасці гістарычных асоб	Тлумачэнне прычын змяненняў у грамадска-палітычным жыцці ў другой палове 50-х — першай палове 60-х гг. XX ст. Характарыстыка курсу XX з'езда КПСС і шляхоў яго ажыццяўлення. Ацэнка правядзення частковай рэабілітацыі ахвяр палітычных рэпрэсій	§ 5-2. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць біяграму К. Т. Мазурава; — даказаць, што палітыка «адлігі» мела абмежаваны характар

14

1	2	3	4	5	6
12	Грамадска-палітычнае жыццё ў другой палове 1960-х — першай палове 1980-х гг. 1. Асаблівасці грамадска-палітычнага жыцця. 2. Паварот да кансерватыўнага курсу. 3. Канцэпцыя «развітога сацыялізму». 4. Дзейнасць Саветаў і грамадскіх арганізацый. 5. Змены ў грамадска-палітычным жыцці ў пачатку 1980-х гг.	1	Вучні павінны ведаць: — вынікі грамадска-палітычных рэформ для развіцця Беларусі; — асаблівасці грамадска-палітычнага жыцця беларусаў у другой палове 1960-х — першай палове 1980-х гг. Вучні павінны ўмець: — ажыццяўляць аналіз сацыяльна значнай інфармацыі аб эвалюцыі грамадска-палітычнага жыцця ў Беларусі; — рэканструяваць і інтэрпрэтаваць змест факталагічнага матэрыялу; — даваць ацэнку гістарычным падзеям, дзейнасці гістарычных асоб	Выяўленне асаблівасцей грамадска-палітычнага жыцця беларусаў у другой палове 1960-х — першай палове 1980-х гг. Тлумачэнне павароту да кансерватыўнага курсу. Ацэнка канстытуцыйнага замацавання кіруючай ролі Камуністычнай партыі ў краіне. Вызначэнне ролі П. М. Машэрава ў развіцці эканомікі, навукі і культуры рэспублікі	§ 5-3. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць біяграму П. М. Машэрава; — растлумачыць прычыны з'яўлення канцэпцыі «развітога сацыялізму»
13	Грамадска-палітычнае жыццё ў час ажыццяўлення палітыкі перабудовы. 1. Рэформа палітычнай сістэмы: дэмакратызацыя і галаснасць, альтэрнатыўны парадак выбараў. 2. Фарміраванне шматпартыйнасці.	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>перабудова, рэабілітацыя, сацыялізм, унітарная дзяржава, выбары на альтэрнатыўнай аснове, парламенцкая апазіцыя</i> ; — вынікі грамадска-палітычных рэформ для развіцця Беларусі; — асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт грамадска-палітычных працэсаў і вынікаў дзейнасці гістарычных асоб.	Вызначэнне асноўных рыс грамадска-палітычнага жыцця ў Беларусі ў час ажыццяўлення палітыкі перабудовы. Аналіз зместу вучэбнага дапаможніка і гістарычных дакументаў як крыніц інфармацыі.	§ 5-4. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — скласці гласарый па тэме ўрока; — пабудаваць кластар «Вынікі і наступствы палітыкі перабудовы»

15

1	2	3	4	5	6
	3. Узнікненне парламенцкай апазіцыі		Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>перабудова, рэабілітацыя, сацыялізм, унітарная дзяржава, выбары на альтэрнатыўнай аснове, парламенцкая апазіцыя</i> ; — праводзіць аналіз зместу разнастайных гістарычных дакументаў як крыніц інфармацыі; — ажыццяўляць аналіз сацыяльна значнай інфармацыі аб эвалюцыі грамадска-палітычнага жыцця ў Беларусі; — даваць ацэнку гістарычным падзеям, дзейнасці гістарычных асоб	Характарыстыка прычын і наступстваў палітыкі перабудовы. Ацэнка асноўных вынікаў палітыкі перабудовы	
14	Спыненне існавання СССР. 1. Рух за дзяржаўны суверэнітэт. 2. Прыняцце 27 ліпеня 1990 г. Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце БССР і наданне ёй статусу канстытуцыйнага закона. 3. Рэферэндум па пытанні аб захаванні СССР.	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>Белавежскія пагадненні, дзяржаўны суверэнітэт</i> ; — вынікі грамадска-палітычных рэформ для развіцця Беларусі; — асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт грамадска-палітычных працэсаў і вынікаў дзейнасці гістарычных асоб. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>Белавежскія пагадненні, дзяржаўны суверэнітэт</i> ;	Вызначэнне прычын руху за дзяржаўны суверэнітэт у савецкіх рэспубліках. Работа з гістарычным дакументам: Дэкларацыя аб дзяржаўным суверэнітэце БССР ад 27 ліпеня 1990 г.: вызначэнне асноўных палажэнняў дакумента. Складанне храналагічнай табліцы	§ 6-1. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — скласці храналагічную табліцу «Спыненне існавання СССР»; — падрыхтаваць паведамленне «Погляды на праблему распаду СССР»

16

1	2	3	4	5	6
	4. Прыняцце Закона «Аб забеспячэнні палітычнай і эканамічнай самастойнасці БССР». 5. Белакежскія пагадненні. 6. Прычыны распаду СССР. 7. Стварэнне СНД		— праводзіць аналіз зместу разнастайных гістарычных дакументаў як крыніц інфармацыі; — ажыццяўляць аналіз сацыяльна значнай інфармацыі аб эвалюцыі грамадска-палітычнага жыцця ў Беларусі; — даваць ацэнку гістарычным падзеям, дзейнасці гістарычных асоб	«Спыненне існавання СССР». Міні-дыскусія «Прычыны распаду СССР». Ацэнка распаду СССР і яго наступстваў	у беларускай гістарычнай навуцы»
17	Станаўленне дзяржаўнага суверэнітэту. 1. Прыняцце рашэння аб змене назвы «Беларуская ССР». Закон «Аб грамадзянстве». 2. Прыняцце Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь 15 сакавіка 1994 г. і ўвядзенне пасады Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. 3. Першы Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь — А. Р. Лукашэнка. 4. Рэспубліканскі рэферэндум 14 мая 1995 г. і яго вынікі	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>інстытут прэзідэнцкай улады, правая дзяржава, дзяржаўны суверэнітэт</i> ; — вынікі грамадска-палітычных рэфармаў для развіцця Беларусі; — працэс афармлення беларускай нацыянальнай і нацыянальна-дзяржаўнай ідэі і яе сутнасць; — дзяржаўную сімволіку Рэспублікі Беларусь. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>інстытут прэзідэнцкай улады, правая дзяржава, дзяржаўны суверэнітэт</i> ; — праводзіць аналіз зместу гістарычных дакументаў як крыніц інфармацыі	Складанне храналагічнай табліцы «Станаўленне дзяржаўнага суверэнітэту Рэспублікі Беларусь». Работа з гістарычнымі дакументамі: прэамбула Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь. Палітычная характарыстыка першага Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь А. Р. Лукашэнкі. Вызначэнне прычын і наступстваў рэспубліканскага рэферэндуму 14 мая 1995 г.	§ 6-2. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне «Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь — Асноўны Закон нашай дзяржавы»; — падрыхтаваць паведамленне «Дзяржаўная сімволіка Рэспублікі Беларусь»

1	2	3	4	5	6
			аб фарміраванні нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці і грамадска-палітычным жыцці		
18	Грамадска-палітычнае жыццё ў другой палове 1990-х гг. 1. Развіццё грамадска-палітычнай сістэмы. Фарміраванне заканадаўчай і выканаўчай галін дзяржаўнай улады. 2. Рэспубліканскі рэферэндум 24 лістапада 1996 г. і яго вынікі. 3. Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь 1994 г. (са змяненнямі і дапаўненнямі), прынятымі на рэферэндуме. 4. Змены ў структуры органаў дзяржаўнай улады. 5. Умацаванне інстытута прэзідэнцкай улады	1	Вучні павінны ведаць: — тэндэнцыі развіцця грамадска-палітычнай сістэмы Рэспублікі Беларусь у другой палове 1990-х гг.; — асноўныя ацэначныя меркаванні наконт грамадска-палітычнага развіцця Беларусі ў дадзены перыяд. Вучні павінны ўмець: — рэканструяваць і інтэрпрэтаваць змест факталагічнага матэрыялу; — праводзіць аналіз зместу гістарычных дакументаў як крыніц інфармацыі аб грамадска-палітычным жыцці	Характарыстыка грамадска-палітычнай сістэмы ў Рэспубліцы Беларусь у другой палове 1990-х гг. Работа з гістарычнымі дакументамі: Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь 1994 г. (са змяненнямі і дапаўненнямі, прынятымі на рэспубліканскіх рэферэндах 24 лістапада 1996 г. і 17 кастрычніка 2004 г.): раздзелы I, II, IV. Вызначэнне змяненняў у структуры органаў дзяржаўнай улады	§ 7-1. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — скласці схему «Змяненні ў структуры органаў дзяржаўнай улады ў другой палове 1990-х гг.»; — скласці храналагічную табліцу «Грамадска-палітычнае жыццё ў другой палове 1990-х гг.»

1	2	3	4	5	6
17	Грамадска-палітычнае жыццё ў пачатку XXI ст. 1. Развіццё грамадска-палітычнай сістэмы. 2. Палітычныя партыі і грамадскія аб'яднанні. 3. Працэс фарміравання Рэспублікі Беларусь як дэмакратычнай, сацыяльнай, прававой дзяржавы. 4. Рэспубліканскі рэфэрэндум 17 кастрычніка 2004 г. і яго вынікі. 5. Выбары Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. 6. Роля Усебеларускіх народных сходаў	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>грамадзянская супольнасць, грамадзянства, партыі, прававая дзяржава</i> ; — тэндэнцыі сучаснага грамадска-палітычнага развіцця Рэспублікі Беларусь; — асноўныя азначныя меркаванні на конт грамадска-палітычнага развіцця Беларусі. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>грамадзянская супольнасць, грамадзянства, партыі, прававая дзяржава</i> ; — праводзіць аналіз зместу гістарычных дакументаў як крыніц інфармацыі аб грамадска-палітычным жыцці	Характарыстыка грамадска-палітычнай сістэмы ў Рэспубліцы Беларусь у пачатку XXI ст. Вызначэнне тэндэнцый фарміравання Рэспублікі Беларусь як дэмакратычнай, сацыяльнай, прававой дзяржавы. Ацэнка ролі Усебеларускіх народных сходаў у грамадска-палітычным жыцці Рэспублікі Беларусь	§ 7-2. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне аб дзейнасці адной з грамадскіх арганізацый («Белая Русь», БРПА, БРСМ і інш.)
18	Наш край	1	Вучні павінны ўмець: — характарызаваць грамадска-палітычнае жыццё на тэрыторыі сваёй мясцовасці; дзейнасць грамадска-палітычных дзеячаў роднага краю ў XIX — пачатку XXI ст.; — даваць ацэнку гістарычным падзеям, дзейнасці грамадска-палітычных	Прэзентацыя краязнаўчых даследаванняў і індывідуальных заданняў па вывучэнні гісторыі свайго краю	Падрыхтоўка да абароны даследчых і праектных работ

1	2	3	4	5	6
			дзеячаў роднага краю XIX — пачатку XXI ст.; — тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж гістарычнымі фактамі, раскрываць узаемаабумоўленасць змяненняў у грамадска-палітычнай сферы роднага краю		
19	Урок-практыкум	1	Вучні павінны ўмець выкарыстоўваць набытыя веды і ўменні для: — ажыццяўлення пошуку і аналізу сацыяльна значнай інфармацыі аб нацыянальных формах беларускай дзяржаўнасці і эвалюцыі грамадска-палітычнага жыцця ў Беларусі; — правядзення вучэбнага гістарычнага даследавання, у тым ліку праектнай дзейнасці па пытаннях станаўлення нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці і эвалюцыі грамадска-палітычнага жыцця ў Беларусі; — вызначэння ўласных адносін да нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці і форм грамадска-палітычнага жыцця, а таксама вынікаў дзейнасці дзяржаўных асоб; — ідэнтыфікацыі сваіх сацыяльных паводзін як грамадзян Рэспублікі Беларусь;	Работа з дакументамі практыкуму па пытаннях да іх з выкарыстаннем памятки. Работа з навуковымі артыкуламі: прачытаць фрагменты прапанаваных навуковых артыкулаў і выканаць заданні да іх. Работа з мастацкім тэкстам: прачытаць урыўкі з прапанаваных мастацкіх тэкстаў і выканаць заданні	Падрыхтоўка да абароны даследчых і праектных работ

1	2	3	4	5	6
			— падтрымкі ўзаемапаважлівых зносін у грамадска-палітычным асяроддзі; — падтрымання беражлівых адносін да культавых помнікаў і помнікаў, прысвечаных дзяржаўным дзеячам Беларусі		
20 21	Урок-практыкум	2	Вучні павінны ўмець: — абгрунтоўваць уласнае меркаванне; — афармляць сваё рашэнне ў выглядзе праекта; — рыхтаваць прэзентацыі паведамленняў, праектаў аб гістарычных працэсах (падзеях) і асобах; — ацэньваць якасць рэалізацыі праекта	Абарона вучнёўскіх праектаў	Паўтарыць змест раздзела I
22	Урок абагульнення	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>аўтаномія, Белакежскія пагадненні, выбары на альтэрнатыўнай аснове, грамадзянская супольнасць, грамадзянства, дзяржаўны суверэнітэт, земствы, інстытут прэзідэнцкай улады, камунізм, мадэрнізацыя, нацыянал-дэмакратызм, нацыянальнае пытанне, нацыянальная форма дзяржаўнасці, палітычны валантарызм, палітычныя рэпрэсіі, парламенцкая апазіцыя, перабудова, прававая дзяржава, прынцып партыйнасці, рэабілітацыя, рэ-</i>	Варыянт 1. Выкарыстанне матэрыялаў да абагульнення ведаў вучняў у вучэбным дапаможніку. Варыянт 2. Праверачная работа па змесце раздзела I. Варыянт 3. Прэзентацыя вынікаў выканання творчых заданняў і даследчых і праектных работ	Выкананне 1–2 заданняў да абагульнення ведаў вучняў у вучэбным дапаможніку (на выбар настаўніка, з улікам пажаданняў вучняў)

21

1	2	3	4	5	6
			<i>патрыяцыя, савецкая грамадска-палітычная сістэма, саюзная дзяржава, сацыялізм, унітарная дзяржава;</i> — асноўныя этапы і асаблівасці станаўлення нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці; — асаблівасці грамадска-палітычнага развіцця беларускіх губерняў у складзе Расійскай імперыі, кірункі беларускага нацыянальнага руху, шляхі і сродкі вырашэння нацыянальнага пытання; — формы грамадска-палітычнай актыўнасці беларусаў ва ўмовах савецкага ладу; — шляхі і сродкі станаўлення і мадэрнізацыі грамадска-палітычнай сістэмы БССР; — вынікі грамадска-палітычных рэформ і рэвалюцыйных падзей для развіцця Беларусі; — тэндэнцыі сучаснага грамадска-палітычнага развіцця Рэспублікі Беларусь; — дзяржаўную сімваліку БССР і Рэспублікі Беларусь; — асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт станаўлення нацыянальных форм белару-		

22

1	2	3	4	5	6
23			<p>скай дзяржаўнасці, грамадска-палітычнага развіцця Беларусі, грамадска-палітычных дзеячаў;</p> <p>— дасягненні ўраджэнцаў Беларусі і прадстаўнікоў беларускай дыяспары ў грамадска-палітычным жыцці.</p> <p>Вучні павінны ўмець:</p> <p>— канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>аўтаномія, Белавежскія пагадненні, беларуская нацыянальная ідэя, выбары на альтэрнатыўнай аснове, грамадзянская супольнасць, грамадзянства, дзяржаўны суверэнітэт, інстытут прэзідэнцкай улады, камунізм, мадэрнізацыя, нацыянал-дэмакратызм, нацыянальнае пытанне, нацыянальная форма дзяржаўнасці, палітычны валонтарызм, палітычныя рэпрэсіі, парламенцкая апазіцыя, перабудова, прававая дзяржава, прынцып партыйнасці, рэабілітацыя, рэпатрыяцыя, савецкая грамадска-палітычная сістэма, саюзная дзяржава, сацыялізм, унітарная дзяржава</i> і ўстанаўліваць сістэмныя сувязі паміж імі;</p> <p>— суадносіць працэс фарміравання нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці з адпаведнымі яму па змесце працэсамі сусветнай гісторыі;</p>		

1	2	3	4	5	6
24			<p>— характарызаваць рэформы і рэвалюцыі як сродак мадэрнізацыі грамадства;</p> <p>— раскрываць прычынна-сістэмныя сувязі паміж працэсамі фарміравання беларускай нацыі і станаўлення нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці;</p> <p>— выяўляць узаемаабумоўленасць спроб вырашэння нацыянальнага пытання са станаўленнем нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці, змяненняў у грамадска-палітычным жыцці з кірункамі дзяржаўнай палітыкі;</p> <p>— рэканструяваць і інтэрпрэтаваць змест факталагічнага матэрыялу наконт фарміравання нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці і кірункаў грамадска-палітычнага жыцця;</p> <p>— параўноўваць па самастойна вызначаных прыкметах, сістэматызаваць і абагульняць гістарычныя факты, якія тычацца станаўлення нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці, змяненняў у грамадска-палітычным жыцці, і рабіць на гэтай аснове аргументаваныя вывады;</p> <p>— параўноўваць пункты гледжання з вызначэннем іх аргументаў наконт</p>		

1	2	3	4	5	6
			нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці, змяненняў у грамадска-палітычным жыцці; — праводзіць аналіз зместу разнастайных гістарычных дакументаў як крыніц інфармацыі аб фарміраванні нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці і грамадска-палітычным жыцці; — рыхтаваць і прэзентаваць паведамленні аб грамадска-палітычных дзеяхах з ацэнкай вынікаў іх дзейнасці		
Раздзел II. САЦЫЯЛЬНА-ЭКАНАМІЧНАЕ РАЗВІЦЦЁ БЕЛАРУСІ (17 г)					
23	Вырашэнне аграрнага пытання ў першай палове XIX ст. 1. Разлажэнне феадальна-прыгонніцкага ладу і крызіс паншчыннай гаспадаркі. 2. Сацыяльныя супярэчнасці ў вёсцы. Рэформа дзяржаўнай вёскі. 3. Люстрацыя дзяржаўных маёнткаў. 4. Інвентарная рэформа ў памешчыцкай вёсцы	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>аграрнае пытанне, сельская абшчына</i> ; — асаблівасці вырашэння аграрнага пытання ў Беларусі ў першай палове XIX ст.; — вынікі эканамічных рэформ у аграрнай сферы ў першай палове XIX ст. Вучні павінны ўмець: — вызначаць прыкметы разлажэння феадальна-прыгонніцкага ладу і крызісу паншчыннай гаспадаркі; — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>аграрнае пытанне, сельская абшчына</i> ; — рэканструяваць і інтэрпрэтаваць змест факталагічнага матэрыялу	Вызначэнне прычын і рыс разлажэння феадальна-прыгонніцкага ладу і крызісу паншчыннай гаспадаркі. Аналіз сістэматызуючай табліцы «Рэформы дзяржаўнай і памешчыцкай вёскі ў другой чвэрці XIX ст.». Ацэнка вынікаў эканамічных рэформ у аграрнай сферы ў першай палове XIX ст.	§ 8-1. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне «Інвентарная рэформа ў памешчыцкай вёсцы»; — даказаць, што мэты рэформы дзяржаўнай вёскі не былі цалкам дасягнуты

1	2	3	4	5	6
24	Адмена прыгоннага права. 1. Наспяванне неабходнасці сялянскай рэформы, яе прычыны. 2. Падрыхтоўка рэформы. 3. Маніфест і «Палажэнні» 19 лютага 1861 г. 4. Права сялян. Устаўныя граматы і выкупныя акты. 5. Спецыфіка мясцовых «Палажэнняў» для Віцебскай, Магілёўскай, Мінскай, Гродзенскай і Віленскай губерняў. 6. Выкупная аперацыя. 7. Змены ў рэалізацыі рэформы, звязаныя з паўстаннем 1863—1864 гг. 8. Вынікі і значэнне аграрнай рэформы	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>«прускі» шлях развіцця капіталізму ў сельскай гаспадарцы, «амерыканскі» шлях развіцця капіталізму ў сельскай гаспадарцы</i> ; — прычыны і сутнасць аграрнай рэформы 1861 г.; — спецыфіку мясцовых «Палажэнняў» для Віцебскай, Магілёўскай, Мінскай, Гродзенскай і Віленскай губерняў; — змены ў рэалізацыі рэформы, звязаныя з паўстаннем 1863—1864 гг.; — вынікі і значэнне аграрнай рэформы 1861 г. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>«прускі» шлях развіцця капіталізму ў сельскай гаспадарцы, «амерыканскі» шлях развіцця капіталізму ў сельскай гаспадарцы</i> ; — параўноўваць па прапанаваных прыкметах, сістэматызаваць і абагульняць гістарычныя факты, якія тычацца «прускага» і «амерыканскага» шляхоў развіцця капіталізму ў сельскай гаспадарцы; — тлумачыць прычыны і сутнасць аграрнай рэформы 1861 г., спецыфіку	Работа з гістарычным дакументам: Маніфест і «Палажэнні» 19 лютага 1861 г.: вызначэнне сутнасці і ўмоў рэформы. Параўнанне «прускага» і «амерыканскага» шляхоў развіцця капіталізму ў сельскай гаспадарцы	§ 8-2. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне «Асаблівасці аграрнай рэформы 1861 г. у беларускіх губернях»; — даказаць, што мэты рэформ XIX — пачатку XX ст. у аграрнай сферы не былі цалкам дасягнуты

1	2	3	4	5	6
			мясцовых «Палажэнняў» для Віцебскай, Магілёўскай, Мінскай, Гродзенскай і Віленскай губерняў; — вызначаць сутнасць выкупной аперацыі, характар змен у рэалізацыі рэформы, звязаных з паўстаннем 1863—1864 гг.; — даваць уласную ацэнку вынікам і значэнню аграрнай рэформы		
25	Развіццё сельскай гаспадаркі ў 60-я гг. XIX — пачатку XX ст. 1. Характарыстыка землеўладання ў Беларусі. 2. Асаблівасці развіцця капіталізму ў сельскай гаспадарцы Беларусі. Феадальна-прыгонніцкія перажыткі. 3. Змешаная сістэма гаспадарання. 4. Станаўленне прадпрымальніцкай гаспадаркі капіталістычнага тыпу ў Беларусі. 5. Уплыў сусветнага аграрнага крызісу на спецыялізацыю сель-	1	Вучні павінны ведаць: — асноўныя этапы і асаблівасці вырашэння аграрнага пытання ў Беларусі; — вынікі эканамічных рэформ для развіцця Беларусі. Вучні павінны ўмець: — параўноўваць, сістэматызаваць, абагульняць гістарычныя факты аб сацыяльна-эканамічным развіцці Беларусі і рабіць на гэтай аснове аргументаваныя высновы; — тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж мадэрнізацыяй і сацыяльнымі працэсамі ў Беларусі	Характарыстыка форм землеўладання ў Беларусі пасля адмены прыгоннага права. Вызначэнне: асаблівасцей развіцця капіталізму ў сельскай гаспадарцы Беларусі; капіталістычных рыс і феадальна-прыгонніцкіх перажыткаў у яе развіцці; сутнасці змешанай сістэмы гаспадарання; ролі прадпрымальніцкай гаспадаркі капіталістычнага тыпу ў развіцці сельскай гаспадаркі Беларусі.	§ 8-3

1	2	3	4	5	6
	скай гаспадаркі Беларусі. 6. Прычыны і мэты аграрнай рэформы П. А. Сталыпіна, яе асаблівасці ў Беларусі. 7. Фарміраванне аграрнай буржуазіі			Тлумачэнне прычынна-выніковых сувязей паміж сусветным аграрным крызісам і спецыялізацыяй сельскай гаспадаркі Беларусі. Аналіз прычын, мэт, сутнасці і вынікаў аграрнай рэформы П. А. Сталыпіна, яе асаблівасцей у Беларусі	
26	Развіццё прамысловасці, гандлю, фінансаў і транспарту ў 60-я гг. XIX — пачатку XX ст. 1. Будаўніцтва чыгунак, іх уплыў на развіццё гаспадаркі. 2. Працэс урбанізацыі і яго асаблівасці ў Беларусі. 3. Рост гарадоў як фабрычна-заводскіх і гандлёвых цэнтраў. 4. Асаблівасці прамысловай рэвалюцыі ў Беларусі.	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>індустрыялізацыя, мадэрнізацыя, урбанізацыя</i> ; — шляхі і сродкі мадэрнізацыі ў працэсе пераходу ад аграрна-рамеснага да індустрыяльнага грамадства ў Беларусі; — асноўныя ацэначныя меркаванні наконт мадэрнізацыі пры пераходзе ад аграрна-рамеснага да індустрыяльнага грамадства. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>індустрыялізацыя, мадэрнізацыя, урбанізацыя</i> ; — характарызаваць сутнасць мадэрнізацыі пры пераходзе ад аграрна-ра-	Вызначэнне асаблівасцей прамысловай рэвалюцыі ў Беларусі, шляхоў і сродкаў мадэрнізацыі ў працэсе пераходу ад аграрна-рамеснага да індустрыяльнага грамадства. Складанне схем «Вынікі прамысловага развіцця Беларусі да пачатку XX ст.». Работа з картасхемай «Схема чыгуначных шляхоў на тэрыторыі	§ 9. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне аб адным з прамысловых прадпрыемстваў другой паловы XIX — пачатку XX ст.; — скласці інфаграфіку (ментальную карту) «Мадэрнізацыя

1	2	3	4	5	6
	5. Галіновая структура прамысловасці. 6. Стварэнне манапалістычных аб'яднанняў. 7. Фарміраванне нацыянальнага рынку. 8. Павышэнне ролі банкаў. 9. Стан гандлю. 10. Фарміраванне класаў буржуазнага грамадства		меснага да індустрыяльнага грамадства; — параўноўваць пункты гледжання наконт сродкаў мадэрнізацыі пры пераходзе ад аграрна-рамеснага да індустрыяльнага грамадства	Беларусі ў канцы XIX — пачатку XX ст.»: вызначэнне кірункаў чыгуначных перавозак. Складанне кластара «Фактары, якія спрыялі і стрымлівалі ўрбанізацыю ў Беларусі». Аналіз статыстычных даных «Гандаль Беларусі на рубяжы XIX—XX стст.»	прамысловасці Беларусі ў паслярэформенны перыяд»
29	27 Ад палітыкі «ваеннага камунізму» да новай эканамічнай палітыкі. 1. Палітыка «ваеннага камунізму», яе сутнасць. 2. Эканамічнае і палітычнае становішча. 3. Крызіс палітыкі «ваеннага камунізму» і пераход да новай эканамічнай палітыкі. 4. Сутнасць і змест новай эканамічнай палітыкі, яе супярэчнасці.	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>нацыяналізацыя, новая эканамічная палітыка, палітыка «ваеннага камунізму»</i> ; — сутнасць і змест палітыкі «ваеннага камунізму» і новай эканамічнай палітыкі, іх супярэчнасці; — вынікі аднаўлення народнай гаспадаркі Савецкай Беларусі. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>нацыяналізацыя, новая эканамічная палітыка, палітыка «ваеннага камунізму»</i> ; — параўноўваць сутнасць і змест	Параўнанне сутнасці і рыс палітыкі «ваеннага камунізму» і НЭПа. Работа з гістарычнай картай: лакалізацыя новабудуляў у БССР у гады новай эканамічнай палітыкі. Характарыстыка вынікаў аднаўлення народнай гаспадаркі Савецкай Беларусі	§ 10-1. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне да ўрока «Наш край» на тэму «Правядзенне палітыкі НЭПа ў маім краі»; — зрабіць і абгрунтаваць выснову аб сутнасці і супярэчнасцях НЭПа

1	2	3	4	5	6
	5. Вынікі аднаўлення народнай гаспадаркі Савецкай Беларусі		палітыкі «ваеннага камунізму» і новай эканамічнай палітыкі, выяўляць іх супярэчнасці; — даваць уласную ацэнку вынікам аднаўлення народнай гаспадаркі Савецкай Беларусі		
30	28 Індустрыялізацыя. 1. Курс на сацыялістычную індустрыялізацыю. 2. Прычыны і кірункі правядзення індустрыялізацыі. 3. Будаўніцтва і мадэрнізацыя прамысловых прадпрыемстваў. 4. Асаблівасці індустрыялізацыі ў БССР. 5. Вынікі ажыццяўлення індустрыялізацыі	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняцця <i>індустрыялізацыя</i> ; — прычыны і кірункі правядзення індустрыялізацыі; — асаблівасці індустрыялізацыі ў БССР і вынікі яе ажыццяўлення. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняцця <i>індустрыялізацыя</i> ; — лакалізаваць працэс пераходу ад аграрна-рамеснага да індустрыяльнага грамадства з апорай на храналагічныя табліцы, гістарычную карту і атлас; — раскрываць узаемаабумоўленасць сродкаў мадэрнізацыі пры пераходзе ад аграрна-рамеснага да індустрыяльнага грамадства ў Беларусі з кірункамі дзяржаўнай палітыкі	Характарыстыка прычын і кірункаў правядзення індустрыялізацыі ў БССР. Вызначэнне асаблівасцей правядзення індустрыялізацыі ў Беларусі. Работа з гістарычнай картай: лакалізацыя новабудуляў у БССР у гады даваенных пяцігодак. Ацэнка вынікаў ажыццяўлення індустрыялізацыі ў БССР	§ 10-2. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне да ўрока «Наш край» на тэму «Індустрыялізацыя ў маім краі»; — скласці інфраграфіку/кластар «Асаблівасці і вынікі індустрыялізацыі ў БССР»

1	2	3	4	5	6
29	Калектывізацыя сельскай гаспадаркі. 1. Прычыны правядзення калектывізацыі. 2. Калгас як форма арганізацыі сельскагаспадарчай вытворчасці. 3. Пераход да суцэльнай калектывізацыі сельскай гаспадаркі і фарсіраванне яе тэмпаў. 4. Палітыка ліквідацыі кулацтва як класа на базе суцэльнай калектывізацыі. 5. Перагібы і памылкі ў калгасным руху. 6. Вынікі калектывізацыі сялянскіх гаспадарак	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>калектывізацыя сельскай гаспадаркі, раскулачванне</i> ; — асноўныя этапы і асаблівасці вырашэння аграрнага пытання ў Беларусі; — вынікі калектывізацыі сялянскіх гаспадарак у БССР. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>калектывізацыя сельскай гаспадаркі, раскулачванне</i> ; — характарызаваць калгас як форму арганізацыі сельскагаспадарчай вытворчасці; — даваць ацэнку перагібам і памылкам у калгасным руху, вынікам калектывізацыі сялянскіх гаспадарак	Характарыстыка калгаса як формы арганізацыі сельскагаспадарчай вытворчасці. Вызначэнне асаблівасцей правядзення калектывізацыі ў Беларусі. Вызначэнне прычын пераходу да суцэльнай калектывізацыі сельскай гаспадаркі і фарсіравання яе тэмпаў. Ацэнка перагібаў і памылак у калгасным руху, вынікаў калектывізацыі сялянскіх гаспадарак	§ 10-3. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне да ўрока «Наш край» на тэму «Калектывізацыя ў маім краі»; — зрабіць і абгрунтаваць выснову аб сацыяльна-эканамічных пераўтварэннях у БССР
30	Сацыяльна-эканамічнае становішча ў Заходняй Беларусі ў 1921—1939 гг. 1. Асаблівасці сацыяльна-эканамічнага становішча ў Заходняй Беларусі.	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняцця <i>асадніцтва</i> ; — асаблівасці сацыяльна-эканамічнага становішча ў Заходняй Беларусі; — сутнасць аграрных рэформ і праблем прамысловага развіцця ў Заходняй Беларусі.	Вызначэнне асаблівасцей сацыяльна-эканамічнага становішча ў Заходняй Беларусі. Аналіз табліцы «Эканамічная палітыка польскіх улад на тэ-	§ 10-4. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — скласці параўнальную табліцу «Сацыяльна-эканамічнае становішча БССР

1	2	3	4	5	6
	2. Аграрныя рэформы. 3. Праблемы прамысловага развіцця. 4. Уплыў сусветнага эканамічнага крызісу. Працоўная эміграцыя		Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняцця <i>асадніцтва</i> ; — характарызаваць асаблівасці сацыяльна-эканамічнага становішча ў Заходняй Беларусі; — тлумачыць сутнасць аграрных рэформ і праблем прамысловага развіцця ў Заходняй Беларусі; — выяўляць уплыў сусветнага крызісу на эканамічнае становішча Заходняй Беларусі	рыторыі Заходняй Беларусі». Характарыстыка сутнасці аграрных рэформ і праблем прамысловага развіцця ў Заходняй Беларусі. Раскрыццё прычына-сістэмных сувязей паміж сусветным эканамічным крызісам і эканамічным становішчам Заходняй Беларусі	і Заходняй Беларусі ў 1920—1930-я гг.»; — зрабіць і абгрунтаваць выснову аб сацыяльна-эканамічным становішчы ў Заходняй Беларусі
31	Аднаўленне народнай гаспадаркі ў першае пасляваеннае дзесяцігоддзе. 1. Страты і разбурэнні, нанесеныя эканоміцы і сацыяльнай сферы Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. 2. Аднаўленчыя работы ў галіне прамысловасці. 3. Асаблівасці і цяжкасці ў аднаўленні	1	Вучні павінны ведаць: — аб'ём страт і разбурэнняў, нанесеных эканоміцы і сацыяльнай сферы Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны; — асаблівасці і цяжкасці ў аднаўленні і развіцці прамысловасці і сельскай гаспадаркі; — вынікі аднаўлення народнай гаспадаркі БССР у першае пасляваеннае дзесяцігоддзе. Вучні павінны ўмець: — ацэньваць страты і разбурэнні, нанесеныя эканоміцы і сацыяльнай сферы	Вызначэнне аб'ёму страт і разбурэнняў, нанесеных эканоміцы і сацыяльнай сферы Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Аналіз стагатычных даных: «Тэмпы росту валавой прадукцыі прамысловасці БССР у 1945—1950 гг. (у % да 1940 г.)». Работа з гістарычнай	§ 11-1. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне да ўрока «Наш край» на тэму «Аднаўленне народнай гаспадаркі ў маім краі»; — падрыхтаваць вусна гістарычнае

1	2	3	4	5	6
	і развіцці сельскай гаспадаркі. 4. Калектывізацыя ў заходніх абласцях Беларусі. 5. Матэрыяльнае становішча народа ў пасляваенныя гады		Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны; — вызначаць асаблівасці і цяжкасці ў аднаўленні і развіцці прамысловасці і сельскай гаспадаркі; — тлумачыць прычыны калектывізацыі ў заходніх абласцях Беларусі; — характарызаваць матэрыяльнае становішча народа ў пасляваенныя гады	картай «Аднаўленне народнай гаспадаркі ў першае пасляваеннае дзесяцігоддзе»: лакалізацыя прадпрыемстваў, адноўленых у БССР у першае пасляваеннае дзесяцігоддзе. Вызначэнне асаблівасцей і цяжкасцей у аднаўленні і развіцці прамысловасці і сельскай гаспадаркі. Характарыстыка матэрыяльнага становішча народа ў пасляваенныя гады	даследаванне на тэму «Матэрыяльнае становішча народа ў пасляваенныя гады»
32	Сацыяльна-эканамічнае развіццё ва ўмовах навукова-тэхнічнай рэвалюцыі. 1. НТР у Беларусі. 2. Развіццё радыётэхнічнай, радыёэлектроннай, хімічнай і нафтаперапрацоўчай прамысловасці, машынабудавання і металапрацоўкі.	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>ваенна-прамысловы комплекс, экстэнсіўны шлях развіцця эканомікі, інтэнсіўны шлях развіцця эканомікі;</i> — асноўныя рысы і кірункі развіцця прамысловасці і аграпрамысловага комплексу БССР; — праявы стагнацыі ў эканоміцы; — вынікі сацыяльна-эканамічнага развіцця БССР ва ўмовах навукова-тэхнічнай рэвалюцыі і эканамічных рэформ.	Вызначэнне сутнасці, кірункаў развіцця і асаблівасцей НТР у прамысловасці Беларусі. Аналіз статыстычных даных: «Прырост валавой прадукцыі сельскай гаспадаркі», «Сярэднегадавыя тэмпы эканамічнага росту ў СССР і БССР у 1970—1985 гг.».	§ 11-2. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне «Этапы НТР і асаблівасці яе развіцця ў Беларусі»; — скласці табліцу «Эканамічныя рэформы і іх вынікі»

1	2	3	4	5	6
	3. Матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне аграрнага сектара эканомікі. 4. Матэрыяльны дабрабыт насельніцтва. 5. Эканамічныя рэформы і іх вынікі. 6. Аграпрамысловы комплекс. 7. Праявы стагнацыі ў эканоміцы		Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>ваенна-прамысловы комплекс, экстэнсіўны шлях развіцця эканомікі, інтэнсіўны шлях развіцця эканомікі;</i> — лакалізаваць працэс пераходу да індустрыяльнага грамадства з апорай на гістарычную карту і атлас; — параўноўваць па самастойна вызначаных прыкметах, сістэматызаваць і абагульняць гістарычныя факты, якія тычацца экстэнсіўнага і інтэнсіўнага шляхоў развіцця эканомікі, і рабіць на гэтай аснове аргументаваныя вывады; — праводзіць аналіз зместу крыніц інфармацыі аб мадэрнізацыі пры пераходзе да індустрыяльнага грамадства	Работа з гістарычнай картай: лакалізацыя прадпрыемстваў, пабудаваных у БССР у другой палове 1950-х — першай палове 1980-х гг. Параўнанне, сістэматызацыя і абагульненне гістарычных фактаў, якія тычацца экстэнсіўнага і інтэнсіўнага шляхоў развіцця эканомікі, і фармулёўка на гэтай аснове аргументаваных вывадаў. Вызначэнне асаблівасцей развіцця сельскай гаспадаркі і стану аграпрамысловага комплексу. Тлумачэнне прычын праяў стагнацыі ў эканоміцы	
33	Змены ў сацыяльна-эканамічным развіцці ў другой палове 1980-х гг. 1. Курс на паскарэнне сацыяльна-эканамічнага развіцця.	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняцця <i>экалогія;</i> — прычыны пагаршэння сацыяльна-эканамічнага становішча; — вынікі эканамічных рэформ для развіцця Беларусі.	Характарыстыка курсу на паскарэнне сацыяльна-эканамічнага развіцця. Тлумачэнне змяненняў у сацыяльна-эка-	§ 11-3. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне да ўрока

1	2	3	4	5	6
	2. Перавод прадпрыемстваў на гаспадарчы разлік і самафінансаванне. 3. Развіццё кааператыўнага руху. 4. Прычыны пагаршэння сацыяльна-эканамічнага становішча. 5. Пераадоленне наступстваў аварыі на Чарнобыльскай АЭС		Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняцця <i>экалогія</i> ; — рэканструяваць і інтэрпрэтаваць змест факталагічнага матэрыялу; — характарызаваць і тлумачыць змяненні ў сацыяльна-эканамічным развіцці БССР у другой палове 1980-х гг.	намічным развіцці БССР у другой палове 1980-х гг. Вызначэнне прычын пагаршэння сацыяльна-эканамічнага становішча. Ацэнка ўплыву наступстваў аварыі на Чарнобыльскай АЭС на эканамічнае развіццё Беларусі	«Наш край» на тэму «Развіццё прамысловасці/сельскай гаспадаркі ў маім краі»; — падрыхтаваць паведамленне да ўрока «Наш край» на тэму «Уплыў аварыі на ЧАЭС на развіццё майго рэгіёна»
34	Сацыяльна-эканамічнае становішча ў 1990-я гг. 1. Эканамічнае становішча Рэспублікі Беларусь у першай палове 1990-х гг. 2. Пошук шляхоў выхаду з крызісу. 3. Увядзенне сістэмы грашовых адзінак Рэспублікі Беларусь. 4. Станаўленне прадпрыемальных структур	1	Вучні павінны ведаць: — асноўныя рысы эканамічнага становішча Рэспублікі Беларусь у першай палове 1990-х гг.; — вынікі эканамічных рэформ для развіцця Беларусі. Вучні павінны ўмець: — вызначаць асноўныя рысы эканамічнага становішча Рэспублікі Беларусь у першай палове 1990-х гг.; — характарызаваць і даваць ацэнку вынікам эканамічных рэформ 1990-х гг. для развіцця Беларусі	Вызначэнне асноўных рыс эканамічнага становішча Рэспублікі Беларусь у першай палове 1990-х гг. Характарыстыка шляхоў выхаду з эканамічнага крызісу 1990-х гг. Ацэнка вынікаў эканамічных рэформ 1990-х гг. для развіцця Беларусі	§ 12-1. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць вусна гістарычнае даследаванне на тэму «Эканамічнае становішча Рэспублікі Беларусь у першай палове 1990-х гг.»; — скласці схему «Шляхі выхаду з эканамічнага крызісу 1990-х гг.»

35

1	2	3	4	5	6
35	Асаблівасці беларускай мадэлі сацыяльна-эканамічнага развіцця і яе рэалізацыя. 1. Распрацоўка беларускай мадэлі сацыяльна-эканамічнага развіцця і яе сутнасныя характарыстыкі. 2. Мэты і сродкі рэалізацыі сацыяльна арыентаванай эканомікі. 3. Эканамічная інтэграцыя з Расіяй і краінамі СНД. 4. Сусветны фінансва-эканамічны крызіс і шляхі пераадолення яго наступстваў у Рэспубліцы Беларусь. 5. Галоўныя вынікі сацыяльна-эканамічнага развіцця. 6. Прыярытэты дзяржавы ў сацыяльна-эканамічнай сферы. 7. Дзяржаўная маладзёжная палітыка	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>інфляцыя, інтэграцыя, інфармацыйнае грамадства, лічбавая эканоміка, мытны саюз, прыватызацыя, сацыяльна арыентаваная эканоміка, устойлівае развіццё, чалавечы капітал, эканоміка ведаў, электронны ўрад</i> ; — вынікі эканамічных рэформ для развіцця Беларусі; — сутнасць беларускай мадэлі сацыяльна-эканамічнага развіцця; — тэндэнцыі станаўлення інфармацыйнага грамадства ў Рэспубліцы Беларусь. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>інфляцыя, інтэграцыя, інфармацыйнае грамадства, лічбавая эканоміка, мытны саюз, прыватызацыя, сацыяльна арыентаваная эканоміка, устойлівае развіццё, чалавечы капітал, эканоміка ведаў, электронны ўрад</i> ; — раскрываць прычынна-сістэмныя сувязі паміж станаўленнем інфармацыйнага грамадства і сацыяльнымі працэсамі ў Беларусі; — характарызаваць сутнасць беларускай мадэлі сацыяльна-эканамічнага развіцця	Характарыстыка беларускай мадэлі сацыяльна-эканамічнага развіцця. Вызначэнне асноўных тэндэнцый і этапаў сацыяльна-эканамічнага развіцця Беларусі. Работа з гістарычным дакументам: «Асноўныя кірункі дзяржаўнай маладзёжнай палітыкі ў Рэспубліцы Беларусь». Складанне схем «Эканамічная інтэграцыя Рэспублікі Беларусь з Расіяй і краінамі СНД». Ацэнка галоўных вынікаў сацыяльна-эканамічнага развіцця Беларусі	§ 12-2. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — вылучыць рысы рынкавай і планавай эканомікі ў беларускай мадэлі сацыяльна-эканамічнага развіцця; — прывесці канкрэтныя прыклады рэалізацыі дзяржаўнай маладзёжнай палітыкі ў Рэспубліцы Беларусь

36

1	2	3	4	5	6
36	Наш край	1	Вучні павінны ўмець: — характарызаваць сацыяльна-эканамічнае развіццё ў XIX — пачатку XXI ст. на тэрыторыі сваёй мясцовасці; — даваць ацэнку сацыяльна-эканамічным з’явам, гістарычным падзеям на тэрыторыі роднага краю ў XIX — пачатку XXI ст.; — тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж гістарычнымі фактамі, раскрываць узаемаабумоўленасць змяненняў у сацыяльна-эканамічнай сферы роднага краю	Прэзентацыя краязнаўчых даследаванняў і індывідуальных заданняў па вывучэнні гісторыі свайго краю	Падрыхтоўка да абароны даследчых і праектных работ
37	Урок-практыкум	1	Вучні павінны ўмець выкарыстоўваць набытыя веды і ўменні для: — ажыццяўлення пошуку і аналізу сацыяльна значнай інфармацыі аб нацыянальных формах беларускай дзяржаўнасці і эвалюцыі грамадска-палітычнага жыцця ў Беларусі; — правядзення вучэбнага гістарычнага даследавання, у тым ліку праектнай дзейнасці па пытаннях станаўлення нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці і эвалюцыі грамадска-палітычнага жыцця ў Беларусі; — вызначэння ўласных адносін да нацыянальных форм беларускай дзяр-	Работа з дакументамі практыкуму па пытаннях да іх з выкарыстаннем памяткі. Работа з навуковымі артыкуламі: прачытаць фрагменты прапанаваных навуковых артыкулаў і выканаць заданні да іх. Работа з мастацкім тэкстам: прачытаць урыўкі з прапанаваных мастацкіх тэкстаў і выканаць заданні	Падрыхтоўка да абароны даследчых і праектных работ

37

1	2	3	4	5	6
			жаўнасці і форм грамадска-палітычнага жыцця, а таксама вынікаў дзейнасці дзяржаўных асоб; — ідэнтыфікацыі сваіх сацыяльных паводзін як грамадзян Рэспублікі Беларусь; — падтрымкі ўзаемапаважлівых зносін у грамадска-палітычным асяроддзі; — падтрымання беражлівых адносін да помнікаў дзяржаўным дзеям Беларусі		
38	Урок-практыкум	1	Вучні павінны ўмець: — абгрунтаваць уласнае меркаванне; — афармляць сваё рашэнне ў выглядзе праекта; — рыхтаваць прэзентацыі паведамленняў, праектаў аб гістарычных працэсах (падзеях) і асобах; — ацэньваць якасць рэалізацыі праекта	Абарона вучнёўскіх праектаў	Паўтарыць змест раздзела II
39	Урок абагульнення	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>аграрнае тытанне, асадніцтва, аўтаномія, ваенна-прамысловы комплекс, індустрыялізацыя, інфляцыя, інтэграцыя, інфармацыйнае грамадства, лічбавая эканоміка, калектывізацыя сельскай гаспадаркі, мадэрнізацыя, мытны саюз,</i>	Варыянт 1. Выкарыстанне матэрыялаў да абагульнення ведаў вучняў у вучэбным дапаможніку. Варыянт 2. Праверачная работа па змесце раздзела II.	Выкананне 1–2 заданняў да абагульнення ведаў вучняў у вучэбным дапаможніку (на выбар настаўніка,

38

1	2	3	4	5	6
39			<p>нацыяналізацыя, новая эканамічная палітыка, палітыка «ваеннага камунізму», прыватызацыя, «прускі» шлях развіцця капіталізму, «амерыканскі» шлях развіцця капіталізму ў сельскай гаспадарцы, раскулачванне, сацыяльна арыентаваная эканоміка, сельская абшчына, урбанізацыя, устойлівае развіццё, чалавечы капітал, экстенсіўны шлях развіцця эканомікі, інтэнсіўны шлях развіцця эканомікі, эканоміка ведаў, экалогія, электронны ўрад;</p> <p>— асноўныя этапы і асаблівасці вырашэння аграрнага пытання ў Беларусі;</p> <p>— шляхі і сродкі мадэрнізацыі ў працэсе пераходу ад аграрна-рамеснага да індустрыяльнага грамадства ў Беларусі;</p> <p>— вынікі эканамічных рэформ для развіцця Беларусі;</p> <p>— сутнасць беларускай мадэлі сацыяльна-эканамічнага развіцця;</p> <p>— тэндэнцыі станаўлення інфармацыйнага грамадства ў Рэспубліцы Беларусь;</p> <p>— асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт мадэрні-</p>	<p>Варыянт 3. Прэзентацыя вынікаў выканання творчых заданняў і даследчых і праектных работ</p>	з улікам пажаданняў вучняў)

1	2	3	4	5	6
40			<p>зацы пры пераходзе ад аграрна-рамеснага да індустрыяльнага грамадства і станаўленні інфармацыйнага грамадства, а таксама па выніках дзейнасці гістарычных асоб;</p> <p>— дасягненні ўраджэнцаў Беларусі і прадстаўнікоў беларускай дыяспары ў эканамічным развіцці (гаспадарчым жыцці).</p> <p>Вучні павінны ўмець:</p> <p>— канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>аграрнае пытанне, асадніцтва, аўтаномія, ваенна-прамысловы комплекс, індустрыялізацыя, інфляцыя, інтэграцыя, інфармацыйнае грамадства, лічбавая эканоміка, калектывізацыя сельскай гаспадаркі, мадэрнізацыя, мытны саюз, нацыяналізацыя, новая эканамічная палітыка, палітыка «ваеннага камунізму», прыватызацыя, «прускі» шлях развіцця капіталізму, «амерыканскі» шлях развіцця капіталізму ў сельскай гаспадарцы, раскулачванне, сацыяльна арыентаваная эканоміка, сельская абшчына, урбанізацыя, устойлівае развіццё, чалавечы капітал, экстенсіўны шлях развіцця эканомікі, інтэнсіўны шлях развіцця эканомікі, эканоміка</i></p>		

1	2	3	4	5	6
41			<p><i>ведаў, экалогія, электронны ўрад і ўстанаўліваць сістэмныя сувязі паміж імі;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> — лакалізаваць працэс пераходу ад аграрна-рамеснага да індустрыяльнага грамадства з апорай на храналагічныя і сінхраністычныя табліцы, гістарычную карту і атлас; — характарызаваць сутнасць мадэрнізацыі пры пераходзе ад аграрна-рамеснага да індустрыяльнага грамадства і станаўленні інфармацыйнага грамадства; — суадносіць працэс мадэрнізацыі пры пераходзе ад аграрна-рамеснага да індустрыяльнага грамадства ў Беларусі з адпаведным яму па змесце працэсам сусветнай гісторыі; — раскрываць прычынна-сістэмныя сувязі паміж мадэрнізацыяй пры пераходзе ад аграрна-рамеснага да індустрыяльнага грамадства, станаўленні інфармацыйнага грамадства ў Беларусі і сацыяльнымі працэсамі ў Беларусі; — характарызаваць сутнасць беларускай мадэлі сацыяльна-эканамічнага развіцця; 		

1	2	3	4	5	6
42			<ul style="list-style-type: none"> — раскрываць узаемаабумоўленасць сродкаў мадэрнізацыі пры пераходзе ад аграрна-рамеснага да індустрыяльнага грамадства і станаўленні інфармацыйнага грамадства ў Беларусі з кірункамі дзяржаўнай палітыкі; — рэканструяваць і інтэрпрэтаваць змест факталагічнага матэрыялу наконт мадэрнізацыі пры пераходзе ад аграрна-рамеснага да індустрыяльнага грамадства і станаўленні інфармацыйнага грамадства ў Беларусі; — параўноўваць па самастойна вызначаных прыкметах, сістэматызаваць і абагульняць гістарычныя факты, якія тычацца «прускага» і «амерыканскага» шляхоў развіцця капіталізму ў сельскай гаспадарцы, экстенсіўнага і інтэнсіўнага шляхоў развіцця эканомікі, і рабіць на гэтай аснове аргументаваныя вывады; — параўноўваць пункты гледжання з вызначэннем іх аргументаў наконт сродкаў мадэрнізацыі пры пераходзе ад аграрна-рамеснага да індустрыяльнага грамадства і станаўленні інфармацыйнага грамадства ў Беларусі; 		

1	2	3	4	5	6
			<p>— праводзіць аналіз зместу разнастайных гістарычных дакументаў як крыніц інфармацыі аб мадэрнізацыі пры пераходзе ад аграрна-рамеснага да індустрыяльнага грамадства і станаўленні інфармацыйнага грамадства ў Беларусі;</p> <p>— рыхтаваць і прэзентаваць паведамленні аб гістарычных асобах з ацэнкай вынікаў іх дзейнасці</p>		
Раздзел III. БЕЛАРУСЬ У СІСТЭМЕ МІЖНАРОДНЫХ АДНОСІН У КАНЦЫ XIX — ПАЧАТКУ XXI ст. (16 г)					
43	<p>Геапалітычнае становішча Беларусі ў XIX ст.</p> <p>1. Становішча беларускіх зямель пасля ўваходжання ў склад Расійскай імперыі.</p> <p>2. Расійска-французскія адносіны і палітычная сітуацыя ў заходніх губернях.</p> <p>3. Праект адраджэння Вялікага Княства Літоўскага.</p>	1	<p>Вучні павінны ведаць:</p> <p>— асаблівасці геапалітычнага становішча Беларусі ў перыяд Айчыннай вайны 1812 г.;</p> <p>— дасягненні ўраджэнцаў Беларусі ў міжнароднай дзейнасці;</p> <p>— сімвалы і месцы памяці беларускага народа аб падзеях Айчыннай вайны 1812 г.</p> <p>Вучні павінны ўмець:</p> <p>— лакалізаваць геапалітычнае становішча Беларусі з апорай на храналагічныя табліцы, гістарычную карту і атлас;</p>	<p>Характарыстыка становішча беларускіх зямель пасля ўваходжання ў склад Расійскай імперыі.</p> <p>Работа з гістарычнымі дакументам: «План Агінскага»: вызначэнне асноўнага зместу дакумента.</p> <p>Работа з гістарычнай картай «Беларускія землі ў складзе Расійскай імперыі ў пер-</p>	<p>§ 13.</p> <p><i>Індывідуальнае (на выбар):</i></p> <p>— падрыхтаваць паведамленне «Удзельнікі Айчыннай вайны 1812 г. на тэрыторыі Беларусі»;</p> <p>— вызначыць і абгрунтаваць характар Айчыннай вайны 1812 г.</p>

1	2	3	4	5	6
	<p>4. Беларусь у перыяд Айчыннай вайны 1812 г.</p> <p>5. Вынікі вайны для Беларусі</p>		<p>— суадносіць геапалітычнае становішча Беларусі са знешнепалітычнымі працэсамі сусветнай гісторыі;</p> <p>— праводзіць аналіз зместу гістарычных крыніц інфармацыі аб геапалітычным становішчы Беларусі</p>	<p>шай палове XIX ст.»:</p> <p>характарыстыка геапалітычнага становішча Беларусі.</p> <p>Вызначэнне вынікаў Айчыннай вайны 1812 г. для Беларусі</p>	<p>для розных пластоў насельніцтва Беларусі</p>
44	<p>Беларусь у гады Першай сусветнай вайны.</p> <p>1. Беларусь як аб'ект геапалітыкі еўрапейскіх дзяржаў.</p> <p>2. Прычыны і пачатак вайны.</p> <p>3. Становішча беларускіх губерняў. Бежанцы. Рэквізіцыі.</p> <p>4. Акупацыя германскімі войскамі заходняй часткі Беларусі. Палітыка акупацыйных улад.</p> <p>5. Вынікі Брэсцкага міру для Беларусі</p>	1	<p>Вучні павінны ведаць:</p> <p>— асаблівасці геапалітычнага становішча Беларусі ў перыяд Першай сусветнай вайны;</p> <p>— асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт геапалітычнага становішча Беларусі;</p> <p>— сімвалы і месцы памяці беларускага народа аб падзеях Першай сусветнай вайны.</p> <p>Вучні павінны ўмець:</p> <p>— лакалізаваць геапалітычнае становішча Беларусі з апорай на храналагічныя табліцы, гістарычную карту і атлас;</p> <p>— характарызаваць геапалітычнае становішча і знешнепалітычны курс Беларусі;</p> <p>— суадносіць геапалітычнае становішча Беларусі са знешнепалітычнымі працэсамі сусветнай гісторыі;</p>	<p>Характарыстыка становішча беларускіх губерняў у час Першай сусветнай вайны.</p> <p>Работа з гістарычнай картай «Беларусь у перыяд Першай сусветнай вайны»: вызначэнне ходу і вынікаў ваенных дзеянняў.</p> <p>Вызначэнне вынікаў Брэсцкага міру для Беларусі і іх лакалізацыя на гістарычнай карце.</p> <p>Вызначэнне асноўных пунктаў гледжання на вынікі наступстваў Брэсцкага мірнага дагавора для Беларусі.</p>	<p>§ 14-1.</p> <p><i>Індывідуальнае (на выбар):</i></p> <p>— падрыхтаваць паведамленне аб адной з баявых аперацый расійскіх войскаў на тэрыторыі Беларусі ў гады Першай сусветнай вайны;</p> <p>— зрабіць і абгрунтаваць вывад аб месцы Беларусі ў геапалітычных працэсах пачатку XX ст.</p>

1	2	3	4	5	6
			– тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж геапалітычнымі ўмовамі і знешнепалітычным становішчам Беларусі	Тлумачэнне прычынна-выніковых сувязей паміж геапалітычнымі ўмовамі і знешнепалітычным становішчам Беларусі ва ўмовах Першай сусветнай вайны	
42	Становішча Беларусі ў гады польска-савецкай вайны. 1. Прычыны і пачатак вайны. 2. Становішча на тэрыторыі Беларусі. 3. Ход ваенных дзеянняў. 4. Рыжскі мірны дагавор і яго наступствы для Беларусі	1	Вучні павінны ведаць: – асаблівасці геапалітычнага становішча Беларусі ў гады польска-савецкай вайны; – асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт геапалітычнага становішча Беларусі. Вучні павінны ўмець: – лакалізаваць геапалітычнае становішча Беларусі з апорай на храналагічныя табліцы, гістарычную карту і атлас; – характарызаваць геапалітычнае становішча Беларусі ў гады польска-савецкай вайны; – суадносіць геапалітычнае становішча Беларусі са знешнепалітычнымі працэсамі сусветнай гісторыі;	Характарыстыка становішча беларускіх зямель у гады польска-савецкай вайны. Работа з гістарычнай картай «Барацьба супраць ваеннай інтэрвенцыі на тэрыторыі Беларусі (1918–1921 гг.)»: вызначэнне ходу і вынікаў ваенных дзеянняў. Вызначэнне вынікаў Рыжскага мірнага дагавора для Беларусі і іх лакалізацыя на гістарычнай карце. Вызначэнне асноўных пунктаў гледжання	§ 14-2. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> – падрыхтаваць паведамленне аб ходзе ваенных дзеянняў на тэрыторыі Беларусі ў гады польска-савецкай вайны; – зрабіць і абгрунтаваць вывад аб месцы Беларусі ў геапалітычных працэсах у гады польска-савецкай вайны

45

1	2	3	4	5	6
			– тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж геапалітычнымі ўмовамі і знешнепалітычным становішчам Беларусі	на вынікі наступстваў Рыжскага мірнага дагавора для Беларусі. Тлумачэнне прычынна-выніковых сувязей паміж геапалітычнымі ўмовамі і знешнепалітычным становішчам Беларусі ў гады польска-савецкай вайны	
43	Беларусь у геапалітычных умовах міжваеннага перыяду. 1. Геапалітычнае значэнне Савецкай Беларусі. 2. Узбуйненне тэрыторыі БССР у 1924 і 1926 гг. 3. Заходнебеларускія землі ў складзе Польшчы. 4. Палітыка польскіх улад. 5. Нацыянальна-вызваленчы, сялянскі і рабочы рух у Заходняй Беларусі	1	Вучні павінны ведаць: – асаблівасці знешнепалітычнага становішча БССР; – асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт геапалітычнага становішча Беларусі і яе знешнепалітычнага курсу, вынікаў дзейнасці гістарычных асоб. Вучні павінны ўмець: – лакалізаваць геапалітычнае становішча Беларусі з апорай на гістарычную карту і атлас; – характарызаваць геапалітычнае становішча Беларусі; – суадносіць геапалітычнае становішча Беларусі са знешнепалітычнымі працэсамі сусветнай гісторыі; – тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж геапалітычнымі ўмовамі	Вызначэнне і характарыстыка асаблівасцей знешнепалітычнага становішча БССР. Работа з гістарычнай картай «Беларусь у 1919–1939 гг. Фарміраванне тэрыторыі»: вызначэнне этапаў фарміравання тэрыторыі БССР. Работа з гістарычным дакументам: Саюзны рабоча-сялянскі дагавор паміж РСФСР і БССР. 16 студзеня 1921 г.: вызначэнне асноўных палажэнняў дагавора.	§ 15. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> – растлумачыць прычынна-выніковую сувязь паміж утварэннем СССР і вяртаннем усходнебеларускіх тэрыторый у склад БССР; – падрыхтаваць паведамленне аб адным з лідараў ці ўдзельнікаў нацыянальна-вызваленчага,

46

1	2	3	4	5	6
			і знешнепалітычным становішчам Беларусі	Характарыстыка становішча заходнебеларускіх зямель у складзе Польшчы. Вызначэнне асноўных кірункаў палітыкі польскіх улад. Характарыстыка і ацэнка вынікаў дзейнасці гістарычных асоб — лідараў і ўдзельнікаў нацыянальна-вызваленчага, сялянскага і рабочага руху ў Заходняй Беларусі	сялянскага і рабочага руху ў Заходняй Беларусі
44	Пачатак Другой сусветнай вайны. 1. Уз'яднанне Заходняй Беларусі з БССР. 2. Геапалітычная сітуацыя ў Еўропе ў канцы 1930-х гг. 3. Дагавор аб ненападзенні паміж Германіяй і СССР ад 23 жніўня 1939 г.	1	Вучні павінны ведаць: — асаблівасці геапалітычнага становішча Беларусі ў пачатку Другой сусветнай вайны. Вучні павінны ўмець: — лакалізаваць геапалітычнае становішча Беларусі з апорай на храналагічныя табліцы, гістарычную карту і атлас; — суадносіць геапалітычнае становішча Беларусі са знешнепалі-	Работа з гістарычнай картай «Беларусь у пачатку Другой сусветнай вайны (01.09.1939—21.06.1941 гг.):»): характарыстыка геапалітычнага становішча Беларусі. Работа з гістарычнымі дакументамі: «Дэкларацыя Народнага схо-	§ 16–17-1. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне аб вызваленчым паходзе Чырвонай Арміі ў Заходнюю Беларусь; — класці кластар «Геапалі-

1	2	3	4	5	6
	4. Пачатак Другой сусветнай вайны. 5. Вызваленчы паход Чырвонай Арміі ў Заходнюю Беларусь. 6. Дагавор «Аб дружбе і граніцы» паміж СССР і Германіяй		тычнымі працэсамі сусветнай гісторыі; — праводзіць аналіз зместу гістарычных крыніц інфармацыі аб геапалітычным становішчы Беларусі	ду Заходняй Беларусі аб уваходжанні Заходняй Беларусі ў склад БССР»: вызначэнне асноўнага зместу дакумента. Вызначэнне прычын і ўмоў уз'яднання Заходняй Беларусі з БССР. Характарыстыка і ацэнка геапалітычнай сітуацыі ў Еўропе ў канцы 1930-х гг., дагавораў аб ненападзенні ад 23 жніўня 1939 г. і «Аб дружбе і граніцы» ад 28 жніўня 1939 г. паміж СССР і Германіяй, вызваленчага паходу Чырвонай Арміі ў Заходнюю Беларусь. Ацэнка ўз'яднання Заходняй Беларусі з БССР	тычная сітуацыя ў Еўропе ў канцы 1930-х гг.»

1	2	3	4	5	6
45	<p>Беларусь напярэдадні і ў пачатку Вялікай Айчыннай вайны.</p> <p>1. БССР напярэдадні Вялікай Айчыннай вайны.</p> <p>2. Мерапрыемствы па ўмацаванні абараназдольнасці краіны.</p> <p>3. Нападзенне нацысцкай Германіі на СССР.</p> <p>4. Цэнтралізацыя кіраўніцтва краінай. Мабілізацыя і эвакуацыя.</p> <p>5. Абарончыя баі на тэрыторыі Беларусі.</p> <p>6. Гераізм і самаахвярнасць абаронцаў Айчыны.</p> <p>7. Прычыны няўдач Чырвонай Арміі ў пачатку вайны</p>	1	<p>Вучні павінны ведаць:</p> <p>— асаблівасці геапалітычнага становішча Беларусі напярэдадні і ў пачатку Вялікай Айчыннай вайны;</p> <p>— мерапрыемствы па ўмацаванні абараназдольнасці краіны;</p> <p>— ход і вынікі абарончых баёў на тэрыторыі Беларусі;</p> <p>— сімвалы і месцы памяці беларускага народа аб падзеях Вялікай Айчыннай вайны.</p> <p>Вучні павінны ўмець:</p> <p>— лакалізаваць геапалітычнае становішча Беларусі з апорай на храналагічныя табліцы, гістарычную карту і атлас;</p> <p>— суадносіць геапалітычнае становішча Беларусі са знешнепалітычнымі працэсамі сусветнай гісторыі;</p> <p>— праводзіць аналіз зместу гістарычных крыніц інфармацыі аб геапалітычным становішчы Беларусі</p>	<p>Работа з гістарычнай картай «Беларусь у пачатку Другой сусветнай вайны (01.09.1939—21.06.1941 гг.): характарыстыка геапалітычнага становішча Беларусі.</p> <p>Вызначэнне асаблівасцей геапалітычнага становішча Беларусі напярэдадні і ў пачатку Вялікай Айчыннай вайны.</p> <p>Характарыстыка і ацэнка абарончых баёў на тэрыторыі Беларусі.</p> <p>Тлумачэнне прычын няўдач Чырвонай Арміі ў пачатку вайны.</p> <p>Падрыхтоўка паведамленняў аб гераізме і самаахвярнасці абаронцаў Айчыны</p>	<p>§ 16—17-2. <i>Індывідуальнае (на выбар)</i>:</p> <p>— падрыхтаваць паведамленне аб гераічных учынках савецкіх воінаў падчас абарончых баёў на тэрыторыі Беларусі;</p> <p>— скласці храналагічную табліцу «Абарончыя баі на тэрыторыі Беларусі»</p>

1	2	3	4	5	6
46	<p>Германскі акупацыйны рэжым на тэрыторыі Беларусі.</p> <p>1. План «Ост» — праграма каланізацыі і знішчэння народаў Савецкага Саюза.</p> <p>2. Канцэнтрацыйныя лагеры і гета на тэрыторыі Беларусі.</p> <p>3. Карныя аперацыі супраць партызан, падпольшчыкаў і мірнага насельніцтва.</p> <p>4. Выяз на прымусовыя работы ў Германію.</p> <p>5. Дзейнасць калабарацыйніцкіх арганізацый</p>	1	<p>Вучні павінны ведаць:</p> <p>— азначэнне паняццяў: <i>генацыд, калабарацыя</i>;</p> <p>— асаблівасці геапалітычнага становішча Беларусі ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны;</p> <p>— сімвалы і месцы памяці беларускага народа аб падзеях Другой сусветнай і Вялікай Айчыннай войнаў.</p> <p>Вучні павінны ўмець:</p> <p>— канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>генацыд, калабарацыя</i>;</p> <p>— лакалізаваць геапалітычнае становішча Беларусі з апорай на храналагічныя табліцы, гістарычную карту і атлас;</p> <p>— суадносіць геапалітычнае становішча Беларусі са знешнепалітычнымі працэсамі сусветнай гісторыі;</p> <p>— праводзіць аналіз зместу гістарычных крыніц інфармацыі аб геапалітычным становішчы Беларусі</p>	<p>Работа з гістарычнай картай «Акупацыйны рэжым на тэрыторыі Беларусі (1941—1944 гг.): вызначэнне праяў і лакалізацыя месцаў палітыкі генацыду.</p> <p>Характарыстыка і ацэнка германскага акупацыйнага рэжыму на тэрыторыі Беларусі і калабарацыі.</p> <p>Работа з гістарычным дакументам: урыўкі з плана «Ост»: вызначэнне асноўных кірункаў палітыкі генацыду.</p> <p>Вызначэнне і лакалізацыя сімвалаў і месцаў памяці беларускага народа аб падзеях Другой сусветнай і Вялікай Айчыннай войнаў</p>	<p>§ 16—17-3. <i>Індывідуальнае (на выбар)</i>:</p> <p>— скласці карту «Канцэнтрацыйныя лагеры і гета на тэрыторыі Беларусі»;</p> <p>— падрыхтаваць паведамленне аб адной з карных аперацый нацыстаў супраць партызан, падпольшчыкаў і мірнага насельніцтва</p>

1	2	3	4	5	6
47	<p>Барацьба супраць нямецка-фашысцкіх акупантаў.</p> <p>1. Арганізацыя партызанскага і падпольнага руху Супраціўлення.</p> <p>2. Стварэнне Цэнтральнага штаба партызанскага руху і Беларускага штаба партызанскага руху.</p> <p>3. Утварэнне партызанскіх зон і партызанскіх краёў.</p> <p>4. Партызанскія злучэнні, іх баявая дзейнасць. «Рэйкавая вайна».</p> <p>5. Дзейнасць падпольных арганізацый.</p> <p>6. Супраціўленне мірнага насельніцтва акупацыйнаму рэжыму.</p> <p>7. Героі ўсенароднай барацьбы</p>	1	<p>Вучні павінны ведаць:</p> <p>— прычыны, асноўныя кірункі, найбуйнейшыя аперацыі партызанскага і падпольнага руху Супраціўлення;</p> <p>— імёны герояў усенароднай барацьбы і іх уклад у супраціўленне нацыстам;</p> <p>— сімвалы і месцы памяці беларускага народа аб падзеях Другой сусветнай і Вялікай Айчыннай войнаў.</p> <p>Вучні павінны ўмець:</p> <p>— характарызаваць партызанскі і падпольны рух на тэрыторыі Беларусі, дзейнасць партызанскіх злучэнняў і падпольных арганізацый;</p> <p>— лакалізаваць барацьбу супраць нямецка-фашысцкіх акупантаў з апорай на храналагічныя табліцы, гістарычную карту і атлас;</p> <p>— праводзіць аналіз зместу гістарычных крыніц інфармацыі аб геапалітычным становішчы Беларусі</p>	<p>Работа з гістарычнымі картамі «Партызанскі рух і падпольная барацьба на тэрыторыі Беларусі (1941—1944 гг.)», «Партызанская і падпольная барацьба на акупіраванай тэрыторыі Беларусі (1941—1944 гг.)»: характарыстыка дынамікі і вынікаў усенароднай барацьбы.</p> <p>Характарыстыка і ацэнка партызанскага руху і падпольнай барацьбы супраць нацысцкіх захопнікаў.</p> <p>Вызначэнне прычын, асноўных кірункаў, найбуйнейшых аперацый партызанскага і падпольнага руху Супраціўлення.</p> <p>Лакалізацыя сімвалаў і месцаў памяці беларускага народа аб падзеях Другой сусветнай і Вялікай Айчыннай войнаў.</p>	<p>§ 16—17-4.</p> <p><i>Індывідуальнае (на выбар):</i></p> <p>— падрыхтаваць паведамленне аб адным з удзельнікаў партызанскага ці падпольнага руху на тэрыторыі Беларусі;</p> <p>— падрыхтаваць паведамленне на тэму «Рэйкавая вайна»</p>

51

1	2	3	4	5	6
				<p>Ідэнтыфікацыя імён герояў усенароднай барацьбы і ацэнка іх укладу ў супраціўленне нацыстам</p>	
48	<p>Вызваленне Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Уклад беларускага народа ў разгром Германіі і яе саюзнікаў.</p> <p>1. Пачатак вызвалення тэрыторыі Беларусі. Аперацыя «Баграціён» і яе вынікі.</p> <p>2. Подзвігі савецкіх воінаў.</p> <p>3. Уклад беларускага народа ў разгром нацысцкай Германіі і яе саюзнікаў.</p> <p>4. Крыніцы перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне.</p> <p>5. Ураджэнцы Беларусі ў еўрапейскім руху Супраціўлення і на франтах Другой сусветнай вайны</p>	1	<p>Вучні павінны ведаць:</p> <p>— асаблівасці геапалітычнага становішча Беларусі ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны на яе завяршальным этапе;</p> <p>— ход і вынікі аперацыі «Баграціён»;</p> <p>— сімвалы і месцы памяці беларускага народа аб падзеях вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў;</p> <p>— крыніцы перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне.</p> <p>Вучні павінны ўмець:</p> <p>— лакалізаваць геапалітычнае становішча Беларусі з апорай на храналагічныя табліцы, гістарычную карту і атлас;</p> <p>— суадносіць геапалітычнае становішча Беларусі са знешнепалітычнымі працэсамі сусветнай гісторыі;</p> <p>— праводзіць аналіз зместу гістарычных крыніц інфармацыі аб геапалітычным становішчы Беларусі;</p>	<p>Вызначэнне асаблівасцей геапалітычнага становішча Беларусі ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны на яе завяршальным этапе, ходу і вынікаў аперацыі «Баграціён», крыніц перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне.</p> <p>Работа з гістарычнай картай «Вызваленне Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў (верасень 1943 — жнівень 1944 г.)»: характарыстыка геапалітычнага становішча Беларусі.</p> <p>Характарыстыка і ацэнка вызвалення Беларусі як найбуй-</p>	<p>§ 16—17-5.</p> <p><i>Індывідуальнае (на выбар):</i></p> <p>— падрыхтаваць паведамленне на тэму «Вызваленне майго раёна», «Уклад маіх землякоў у барацьбу з нацысцкай Германіяй»</p>

52

1	2	3	4	5	6
			— вызначаць крыніцы перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне	нейшай наступальнай аперацыі 1944 г. Лакалізацыя сімвалаў і месцаў памяці беларускага народа аб падзеях вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Ацэнка ўкладу беларускага народа ў разгром нацысцкай Германіі	
49	БССР на міжнароднай арэне ў другой палове 1940-х — 1980-я гг. 1. Уключэнне БССР у лік краін-заснавальніц ААН. 2. Тэрытарыяльныя змяненні БССР. 3. Знешнепалітычная дзейнасць БССР. Удзел у барацьбе міжнароднага супольніцтва за вырашэнне глабальных сацыяльна-палітычных праблем, за мір і бяспеку.	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняцця <i>дыяспара</i> ; — асаблівасці знешнепалітычнага становішча БССР; — дасягненні ўрадженцаў Беларусі і прадстаўнікоў беларускай дыяспары ў міжнароднай дзейнасці. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняцця <i>дыяспара</i> ; — характарызаваць знешнепалітычны курс БССР; — тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж геапалітычнымі ўмовамі і знешнепалітычным становішчам Беларусі	Выяўленне асаблівасцей знешнепалітычнага становішча БССР. Характарыстыка дзейнасці делегацыі БССР у ААН. Вызначэнне ролі К. В. Кісялёва ў дзейнасці БССР на міжнароднай арэне. Вызначэнне асноўных кірункаў гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва БССР з краінамі Савета эка-	§ 18. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — зрабіць і абгрунтаваць вывад аб характары дзейнасці БССР у ААН; — падрыхтаваць паведамленне аб дзейнасці Беларускага таварыства па сувязях з суайчыннікамі за мяжой «Радзіма»

53

1	2	3	4	5	6
	4. Гандлёва-эканамічнае супрацоўніцтва з краінамі Савета эканамічнай узаемадапамогі. 5. Навукова-тэхнічнае і культурнае супрацоўніцтва БССР з краінамі свету. 6. Сувязі з беларускай дыяспарай			намічнай узаемадапамогі. Ацэнка ўзаемадзеяння і сувязей з беларускай дыяспарай, навукова-тэхнічнага і культурнага супрацоўніцтва БССР з краінамі свету	
50	Рэспубліка Беларусь у міжнародным супольніцтве ў 1990-я гг. 1. Прыярытэты знешнепалітычнага курсу Рэспублікі Беларусь. 2. Дзейнасць Беларусі ў ААН. 3. Умацаванне сувязей з краінамі СНД. 4. Развіццё інтэграцыі паміж Беларуссю і Расіяй	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>Белавежскія пагадненні, інтэграцыя, Садружнасць Незалежных Дзяржаў, Мытны саюз, Саюзная дзяржава Беларусі і Расіі, шматвектарная палітыка</i> ; — асноўныя этапы і асаблівасці фарміравання знешнепалітычнага курсу Рэспублікі Беларусь; — асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт геапалітычнага становішча Беларусі і яе знешнепалітычнага курсу. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>Белавежскія пагадненні, інтэграцыя, Садружнасць Незалежных Дзяржаў, Мытны саюз, Саюзная дзяржава Беларусі і Расіі, шматвектарная палітыка</i> ;	Вызначэнне прыярытэтаў і шматвектарнага характару знешнепалітычнай дзейнасці Рэспублікі Беларусь. Характарыстыка дзейнасці Рэспублікі Беларусь у ААН. Аналіз табліцы «Этапы развіцця ўзаемаадносін паміж Беларуссю і Расіяй». Вызначэнне і характарыстыка асаблівасцей фарміравання знешнепалітычнага курсу Рэспублікі Беларусь. Абмеркаванне перспектывы развіцця інтэ-	§ 19-1. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць і прэзентаваць кластар «Развіццё палітычных, эканамічных і культурных сувязей Рэспублікі Беларусь у міжнародным супольніцтве ў 1990-я гг.»; — падрыхтаваць ментальную карту (інфарграфіку)

54

1	2	3	4	5	6
			– характарызаваць геапалітычнае становішча і знешнепалітычны курс Беларусі ў 1990-я гг.; – суадносіць геапалітычнае становішча Беларусі са знешнепалітычнымі працэсамі сусветнай гісторыі; – рыхтаваць і прэзентаваць паведамленні аб ролі ўраджэнцаў Беларусі і прадстаўнікоў беларускай дыяспары ў міжнароднай галіне з ацэнкай вынікаў іх дзейнасці	грацыі паміж Беларуссю і Расіяй	«Развіццё інтэграцыі паміж Беларуссю і Расіяй»
55	51 Знешняя палітыка Рэспублікі Беларусь у пачатку XXI ст. 1. Шматвектарны характар знешнепалітычнай дзейнасці Рэспублікі Беларусь. 2. Развіццё эканамічных і культурных сувязей з краінамі блізкага і далёкага замежжа. 3. Фарміраванне Еўразійскага эканамічнага саюза. 4. Узаемаадносіны Беларусі з краінамі Еўрапейскага саюза.	1	Вучні павінны ведаць: – азначэнне паняццяў: <i>глобалізацыя, Еўразійскі эканамічны саюз</i> ; – асаблівасці знешнепалітычнага курсу Рэспублікі Беларусь у пачатку XXI ст.; – асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт сучаснага геапалітычнага становішча Беларусі і яе знешнепалітычнага курсу. Вучні павінны ўмець: – канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>глобалізацыя, Еўразійскі эканамічны саюз</i> ; – характарызаваць сучаснае геапалітычнае становішча і знешнепалітычны курс Беларусі;	Вызначэнне прыярытэтаў і шматвектарнага характару знешнепалітычнай дзейнасці Рэспублікі Беларусь у пачатку XXI ст. Характарыстыка эканамічных і культурных сувязей з краінамі блізкага і далёкага замежжа, беларускай дыяспары. Вызначэнне і характарыстыка асаблівасцей знешнепалітычнага курсу Рэспублікі Беларусь у пачатку XXI ст.	§ 19-2. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> – падрыхтаваць і прэзентаваць кластар «Развіццё палітычных, эканамічных і культурных сувязей Рэспублікі Беларусь у пачатку XXI ст.»; – падрыхтаваць ментальную карту (інфраграфіку) «Шматвектарны

1	2	3	4	5	6
	5. Супрацоўніцтва з краінамі Азіяцка-Ціхаакіянскага рэгіёна, Афрыкі і Лацінскай Амерыкі. 6. Развіццё сувязей з беларускай дыяспарай		– суадносіць геапалітычнае становішча Беларусі са знешнепалітычнымі працэсамі сусветнай гісторыі	Абмеркаванне перспектывы ўзаемаадносін Беларусі з краінамі Еўрапейскага саюза, супрацоўніцтва з краінамі Азіяцка-Ціхаакіянскага рэгіёна, Афрыкі і Лацінскай Амерыкі	характар знешнепалітычнай дзейнасці Рэспублікі Беларусь»
56	52 Наш край	1	Вучні павінны ўмець: – характарызаваць геапалітычнае становішча сваёй мясцовасці ў XIX – пачатку XXI ст.; – даваць ацэнку гістарычным падзеям на тэрыторыі роднага краю ў XIX – пачатку XXI ст.; – тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж гістарычнымі фактамі, раскрываць узаемаабумоўленасць змяненняў у геапалітычным становішчы роднага краю	Прэзентацыя краязнаўчых даследаванняў і індывідуальных заданняў па вывучэнні гісторыі свайго краю	Падрыхтоўка да абароны даследчых і праектных работ
	53 Урок-практыкум	1	Вучні павінны ўмець выкарыстоўваць набытыя веды і ўменні для: – ажыццяўлення пошуку і аналізу сацыяльна значнай інфармацыі аб нацыянальных формах беларускай дзяржаўнасці і эвалюцыі грамадска-палітычнага жыцця ў Беларусі;	Работа з дакументамі практыкуму па пытаннях да іх з выкарыстаннем памятки. Работа з навуковымі артыкуламі: прачытаць фрагменты пра-	Падрыхтоўка да абароны даследчых і праектных работ

1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> – правядзення вучэбнага гістарычнага даследавання, у тым ліку праектнай дзейнасці па пытаннях станаўлення нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці і эвалюцыі грамадска-палітычнага жыцця ў Беларусі; – вызначэння ўласных адносін да нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці і форм грамадска-палітычнага жыцця, а таксама вынікаў дзейнасці дзяржаўных асоб; – ідэнтыфікацыі сваіх сацыяльных паводзін як грамадзян Рэспублікі Беларусь; – падтрымкі ўзаемапаважлівых зносін у грамадска-палітычным асяроддзі; – падтрымання беражлівых адносін да помнікаў дзяржаўным дзеячам Беларусі 	панаваных навуковых артыкулаў і выканаць заданні да іх. Работа з мастацкім тэкстам: прачытаць урыўкі з прапанаваных мастацкіх тэкстаў і выканаць заданні	
54	Урок-практыкум	1	<p>Вучні павінны ўмець:</p> <ul style="list-style-type: none"> – абгрунтаваць уласнае меркаванне; – афармляць сваё рашэнне ў выглядзе праекта; – рыхтаваць прэзентацыі паведамленняў, праектаў аб гістарычных працэсах (падзеях) і асобах; – ацэньваць якасць рэалізацыі праекта 	Абарона вучнёўскіх праектаў	Паўтарыць змест раздзела III

1	2	3	4	5	6
55	Урок абагульнення	1	<p>Вучні павінны ведаць:</p> <ul style="list-style-type: none"> – азначэнне паняццяў: <i>Белавежскія пагадненні, генацыд, глабалізацыя, дыяспара, Еўразійскі эканамічны саюз, інтэграцыя, калабарацыя, Мытны саюз, Садружнасць Незалежных Дзяржаў, Саюзная дзяржава Беларусі і Расіі, шматвектарная палітыка;</i> – асаблівасці геапалітычнага становішча Беларусі ў перыяд Айчыннай вайны 1812 г., Першай і Другой сусветнай, Вялікай Айчыннай войнаў; – асаблівасці знешнепалітычнага становішча БССР; – асноўныя этапы і асаблівасці фарміравання знешнепалітычнага курсу Рэспублікі Беларусь; – асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт геапалітычнага становішча Беларусі і яе знешнепалітычнага курсу, вынікаў дзейнасці гістарычных асоб; – дасягненні ўраджэнцаў Беларусі і прадстаўнікоў беларускай дыяспары ў міжнароднай дзейнасці; – сімвалы і месцы памяці беларускага народа аб падзеях Айчыннай вайны 1812 г., Першай і Другой сусветнай, Вялікай Айчыннай войнаў. 	<p>Варыянт 1. Выкарыстанне матэрыялаў да абагульнення ведаў вучняў у вучэбным дапаможніку.</p> <p>Варыянт 2. Праверальная работа па змесце раздзела III.</p> <p>Варыянт 3. Прэзентацыя вынікаў выканання творчых заданняў і даследчых і праектных работ</p>	Выкананне 1–2 заданняў да абагульнення ведаў вучняў у вучэбным дапаможніку (на выбар настаўніка, з улікам пажаданняў вучняў)

1	2	3	4	5	6
59			<p>Вучні павінны ўмець:</p> <ul style="list-style-type: none"> – канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>Белавежскія пагадненні, генацыд, глабалізацыя, дыяспара, Еўразійскі эканамічны саюз, інтэграцыя, калабарацыя, Мытны саюз, Садружнасць Незалежных Дзяржаў, Саюзная дзяржава Беларусі і Расіі, шматвектарная палітыка</i> і ўстанаўліваць сістэмныя сувязі паміж імі; – лакалізаваць геапалітычнае становішча Беларусі з апорай на храналагічныя і сінхраністычныя табліцы, гістарычную карту і атлас; – характарызаваць геапалітычнае становішча і знешнепалітычны курс Беларусі; – суадносіць геапалітычнае становішча Беларусі са знешнепалітычнымі працэсамі сусветнай гісторыі; – раскрываць прычынна-сістэмныя сувязі паміж геапалітычнымі ўмовамі і знешнепалітычным становішчам Беларусі; – раскрываць узаемаабумоўленасць знешнепалітычнай дзейнасці Беларусі з геапалітычнымі ўмовамі; 		

1	2	3	4	5	6
60			<ul style="list-style-type: none"> – рэканструяваць і інтэрпрэтаваць змест факталагічнага матэрыялу аб знешнепалітычным становішчы Беларусі ва ўмовах сусветнай і еўрапейскай геапалітыкі; – параўноўваць па самастойна вызначаных прыкметах, сістэматызаваць і абагульняць гістарычныя факты, якія тычацца геапалітычнага становішча Беларусі і яе знешнепалітычнага курсу, рабіць на гэтай аснове аргументаваныя вывады; – параўноўваць пункты гледжання з вызначэннем іх аргументаў аб геапалітычным становішчы Беларусі і яе знешнепалітычным курсе; – праводзіць аналіз зместу разнастайных гістарычных дакументаў як крыніц інфармацыі аб геапалітычным становішчы Беларусі і тэндэнцыях яе знешнепалітычнага курсу; – рыхтаваць і прэзентаваць паведамленні аб ролі ўраджэнцаў Беларусі і прадстаўнікоў беларускай дыяспары ў міжнароднай галіне з ацэнкай вынікаў іх дзейнасці 		

1	2	3	4	5	6
Раздзел IV. ФАРМІРАВАННЕ БЕЛАРУСКАЙ НАЦЫІ. КАНФЕСІЙНАЕ СТАНОВІШЧА Ў БЕЛАРУСІ (16 г)					
56	Умовы фарміравання беларускай нацыі ў XIX ст. 1. Асаблівасці палітыкі царскіх улад у адносінах да беларусаў. 2. Сутнасць нацыянальнага пытання ў Расійскай імперыі адносна насельніцтва Беларусі. 3. Нацыянальны склад насельніцтва Беларусі. 4. Умовы ўтварэння беларускай нацыі. Асаблівасці яе станаўлення. 5. Характарыстыкі менталітэту беларусаў	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>нацыянальнае пытанне, менталітэт</i> ; — умовы і асаблівасці фарміравання беларускай нацыі ў XIX ст.; — асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт фарміравання беларускай нацыі; — характарыстыкі менталітэту беларусаў. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>нацыянальнае пытанне, менталітэт</i> ; — лакалізаваць працэс утварэння беларускай нацыі з апорай на гістарычную карту і атлас; — характарызаваць сутнасць і асаблівасці фарміравання беларускай нацыі; — праводзіць аналіз зместу разнастайных крыніц інфармацыі аб фарміраванні беларускай нацыі	Вызначэнне асаблівасцей палітыкі царскіх улад у адносінах да беларусаў, умоў і асаблівасцей утварэння беларускай нацыі. Складанне схемы «Асаблівасці станаўлення беларускай нацыі». Работа са статыстычнымі данымі: нацыянальны склад насельніцтва Беларусі ў XIX ст. Характарыстыка асноўных рыс менталітэту беларусаў	§ 20-1. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — класці табліцу/кластар «Умовы і асаблівасці ўтварэння беларускай нацыі»; — падрыхтаваць паведамленне «Характарыстыкі менталітэту беларусаў»
57	Асаблівасці станаўлення беларускай нацыі на рубяжы XIX—XX стст. 1. Фарміраванне агульных нацыянальных	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>нацыянальная самасвядомасць, тутэйшасць</i> ; — асноўныя этапы і асаблівасці фарміравання беларускай нацыі на рубяжы XIX—XX стст.	Работа з гістарычнай картай «Этнаграфічная карта беларусаў і беларускіх гаворак», складзенай Я. Ф. Карскім (1903 г.):	§ 20-2. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — класці табліцу/кластар «Асаблівасці

1	2	3	4	5	6
	прыкмет ва ўмовах станаўлення індустрыяльнага грамадства. 2. Этнічная тэрыторыя беларусаў. 3. Этнічная ідэнтыфікацыя насельніцтва Беларусі. Феномен «тутэйшасці»		Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>нацыянальная самасвядомасць, тутэйшасць</i> ; — лакалізаваць этнічную тэрыторыю беларусаў з апорай на гістарычную карту і атлас; — характарызаваць сутнасць і асаблівасці этнічнай ідэнтыфікацыі насельніцтва Беларусі	вызначэнне тэрыторыі пражывання беларускага этнасу ў пачатку XX ст. Работа са статыстычнымі данымі: аналіз і абмеркаванне даных перапісу 1897 г. аб нацыянальным складзе беларускіх губерняў. Вызначэнне этнічнай ідэнтыфікацыі насельніцтва Беларусі. Характарыстыка і глумачэнне феномена «тутэйшасці»	станаўлення беларускай нацыі на рубяжы XIX—XX стст.»; — падрыхтаваць паведамленне аб адным з гістарычных дзеячаў канца XIX — пачатку XX ст., які аказаў уплыў на станаўленне беларускай нацыі
58	Выспяванне беларускай нацыянальнай ідэі ў XIX — пачатку XX ст. 1. Ідэалогія заходнерусізму. 2. Асаблівасці працэсу афармлення беларускай нацыянальнай ідэі. 3. Абгрунтаванне беларускай нацыянальнай ідэі студэнтамі-гоманаўцамі	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>беларуская нацыянальная ідэя, заходнерусізм</i> ; — погляды заходнерусізму адносна беларусаў; — асаблівасці працэсу афармлення беларускай нацыянальнай ідэі; — тэарэтычнае абгрунтаванне беларускай нацыянальнай ідэі студэнтамі-гоманаўцамі. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>беларуская нацыянальная ідэя, заходнерусізм</i> ;	Характарыстыка ідэалогіі заходнерусізму. Работа з гістарычным дакументам: «Пункт гледжання. М. Каяловіч»: вызначэнне асноўных поглядаў заходнерусізму. Вызначэнне асаблівасцей працэсу афармлення беларускай нацыянальнай ідэі.	§ 20-3. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне аб ролі газеты «Наша ніва» ў фарміраванні беларускай нацыянальнай ідэі; — падрыхтаваць паведамленне аб адным з гістарычных

1	2	3	4	5	6
			– характарызаваць погляды заходне-русізму адносна беларусаў; – вызначаць асаблівасці працэсу афармлення беларускай нацыянальнай ідэі; – праводзіць аналіз абгрунтавання беларускай нацыянальнай ідэі студэнтамі-гоманаўцамі	Аналіз і параўнанне поглядаў на беларускую нацыянальную ідэю і яе афармленне	дзеячаў XIX – пачатку XX ст., які аказаў уплыў на фарміраванне і афармленне беларускай нацыянальнай ідэі
59	Эвалюцыя канфесійных адносін у XIX – пачатку XX ст. 1. Рэлігійная структура насельніцтва беларускіх губерняў і яе асаблівасці. 2. Пашырэнне ўплыву праваслаўнай царквы на беларускіх землях. 3. Абмежаванне ўплыву каталіцтва. 4. Скасаванне ўніяцкай царквы. 5. Палітыка Расійскай імперыі па рэлігійным пытанні адносна насельніцтва Беларусі пасля паўстання 1863–1864 гг.	1	Вучні павінны ведаць: – азначэнне паняццяў: <i>рэлігійнае пытанне, канфесія, свабода веравызнання</i> ; – асаблівасці канфесійнага становішча насельніцтва беларускіх губерняў у складзе Расійскай імперыі, у тым ліку шляхі і сродкі вырашэння рэлігійнага пытання; – асноўныя азначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт канфесійнай дзяржаўнай палітыкі, вынікаў дзейнасці гістарычных асоб. Вучні павінны ўмець: – канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>рэлігійнае пытанне, канфесія, свабода веравызнання</i> ; – тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж працэсамі канфесійнага (духоўнага) жыцця і дзяржаўнай палітыкай;	Вызначэнне асаблівасцей канфесійнай палітыкі расійскіх улад на тэрыторыі Беларусі. Устанаўленне прычына-выніковых сувязей паміж дзяржаўнай канфесійнай палітыкай і скасаваннем уніяцкай царквы, грамадска-палітычнымі працэсамі пачатку XX ст. у Расійскай імперыі і зменамі ў рэлігійным жыцці ў пачатку XX ст. Работа са статыстычнымі данымі: аналіз і абмеркаванне дыяграмы «Канфесійны склад насельніцтва	§ 21. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> – пры дапамозе ментальнай карты (інфраграфікі) паказаць дынаміку канфесійнага становішча на беларускіх землях у XIX – пачатку XX ст.; – падрыхтаваць паведамленне аб становішчы адной з канфесій на тэрыторыі Беларусі (на выбар) у XIX – пачатку XX ст.

63

1	2	3	4	5	6
	6. Змены ў рэлігійным жыцці ў пачатку XX ст. 7. Свабода веравызнання		– параўноўваць па прапанаваных прыкметах гістарычныя факты, якія тычацца канфесійнага (духоўнага) жыцця, і рабіць на гэтай аснове аргументаваныя вывады	Беларусі ў сярэдзіне XIX ст.». Работа з гістарычным дакументам: паведамленне начальніка Віленскай навучальнай акругі І. Карнілава: характарыстыка асноўных кірункаў урадавай канфесійнай палітыкі	
60	Развіццё беларускай нацыі ў 1920–1930-я гг. 1. Нацыянальнае пытанне і яго вырашэнне ў БССР. 2. Палітыка беларусізацыі як праява савецкай нацыянальнай палітыкі. 3. Дасягненні і супярэчнасці пры правядзенні беларусізацыі. 4. Нацыянальная палітыка ў БССР у 1920-я гг.	1	Вучні павінны ведаць: – азначэнне паняццяў: <i>беларусізацыя, нацыянал-дэмакратызм, паланізацыя</i> ; – шляхі і сродкі вырашэння нацыянальнага пытання пры савецкім грамадска-палітычным ладзе; – працэс афармлення беларускай нацыянальна-дзяржаўнай ідэі; – асаблівасці нацыянальных адносін у Заходняй Беларусі. Вучні павінны ўмець: – канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>беларусізацыя, нацыянал-дэмакратызм, паланізацыя</i> ; – характарызаваць палітыку беларусізацыі як праяву савецкай нацыянальнай палітыкі;	Вызначэнне сутнасці нацыянальнага пытання. Характарыстыка палітыкі беларусізацыі як праявы савецкай нацыянальнай палітыкі. Ацэнка дасягненняў і супярэчнасцей пры правядзенні беларусізацыі і параўнанне розных пунктаў гледжання на іх. Параўнанне нацыянальнай палітыкі ў БССР у 1920-я і 1930-я гг.	§ 22-1. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> – падрыхтаваць паведамленне пра ўклад у ажыццяўленне беларусізацыі аднаго з дзеячаў культуры (на выбар) з ацэнкай вынікаў яго дзейнасці; – падрыхтаваць кластар/інфраграфіку «Нацыянальная

64

1	2	3	4	5	6
			— вызначаць і ацэньваць дасягненні і супярэчнасці пры правядзенні беларусізацыі; — параўноўваць нацыянальную палітыку ў БССР у 1920-я і 1930-я гг.	Вызначэнне асаблівасцей нацыянальных адносін у Заходняй Беларусі; характарыстыка і ацэнка палітыкі польскіх улад па паланізацыі насельніцтва Заходняй Беларусі	палітыка ў БССР у 1930-я гг.»
61	Канфесійная палітыка ў БССР ў 1920—1930-я гг. 1. Адносіны савецкіх улад да рэлігіі. Палітыка «ваяўнічага атэізму». 2. Антырэлігійная прапаганда. 3. Становішча веруючых	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>рэлігійнае пытанне</i> , « <i>ваяўнічы атэізм</i> »; — асаблівасці духоўнага жыцця беларусаў пры савецкім грамадска-палітычным ладзе, узаемаадносіны савецкай улады і царквы ў 1920—1930-я гг. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>рэлігійнае пытанне</i> , « <i>ваяўнічы атэізм</i> »; — характарызаваць адносіны савецкіх улад да рэлігіі; становішча веруючых; — тлумачыць прычыны ўзмацнення дзяржаўнага ціску на канфесіі	Вызначэнне адносін савецкай улады да рэлігіі. Тлумачэнне прычын узмацнення дзяржаўнага ціску на канфесіі. Характарыстыка антырэлігійнай прапаганды і становішча веруючых	§ 22-2. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — умець тлумачыць адносіны савецкіх улад да рэлігіі; — падрыхтаваць паведамленне аб'ектах страчанай у 1920—1930-я гг. культавай спадчыны ў вашай мясцовасці
62	Нацыянальная і канфесійная палітыка польскіх улад у Заходняй Беларусі. 1. Асаблівасці нацыянальных адносін у Заходняй Беларусі.	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняцця <i>паланізацыя</i> ; — асаблівасці нацыянальных адносін і канфесійнага становішча насельніцтва ў Заходняй Беларусі; — канфесійную палітыку польскіх улад у Заходняй Беларусі.	Вызначэнне і характарыстыка асаблівасцей нацыянальных адносін і канфесійнага становішча насельніцтва ў Заходняй Беларусі.	§ 22-3

1	2	3	4	5	6
	2. Палітыка польскіх улад па паланізацыі насельніцтва Заходняй Беларусі. 3. Канфесійная палітыка польскіх улад у Заходняй Беларусі. 4. Рэлігійнае жыццё ў Заходняй Беларусі		Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняцця <i>паланізацыя</i> ; — даваць ацэнку вывучаемым гістарычным падзеям, з'явам і працэсам; — характарызаваць асноўныя напрамкі палітыкі польскіх улад па паланізацыі насельніцтва і праявы рэлігійнага жыцця ў Заходняй Беларусі; — раскрываць прычынна-сістэмныя сувязі паміж канфесійнай палітыкай польскіх улад і рэлігійным жыццём у Заходняй Беларусі	Вылучэнне і аналіз асноўных напрамкаў палітыкі польскіх улад па паланізацыі насельніцтва Заходняй Беларусі. Аналіз асаблівасцей канфесійнага становішча і духоўнага жыцця насельніцтва ў Заходняй Беларусі. Ацэнка нацыянальна-канфесійнай палітыкі польскіх улад у Заходняй Беларусі	
63	Канфесійнае становішча ў гады Вялікай Айчыннай вайны. 1. Палітыка савецкіх улад адносна царквы ў гады ваенных выправаванняў. 2. Канфесійная палітыка германскіх акупацыйных улад на тэрыторыі Беларусі. 3. Уклад святарства ва ўсенародную барацьбу	1	Вучні павінны ведаць: — змяненні ў палітыцы савецкіх улад адносна царквы ў гады Вялікай Айчыннай вайны; — кірункі канфесійнай палітыкі германскіх акупацыйных улад на тэрыторыі Беларусі; — уклад святарства ва ўсенародную барацьбу на акупіраванай тэрыторыі Беларусі. Вучні павінны ўмець: — вызначаць і тлумачыць прычыны змяненняў у палітыцы савецкіх улад	Вызначэнне прычын змяненняў у палітыцы савецкіх улад адносна царквы ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Раскрыццё канфесійнай палітыкі германскіх акупацыйных улад на тэрыторыі Беларусі. Характарыстыка і ацэнка ўкладу святарства ва ўсенарод-	§ 22-4. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — тлумачыць змяненні ў палітыцы савецкіх улад адносна царквы ў гады Вялікай Айчыннай вайны; — падрыхтаваць паведамленне аб укладзе

1	2	3	4	5	6
	на акупіраванай тэрыторыі Беларусі		адносна царквы ў гады Вялікай Айчыннай вайны; — характарызаваць і ацэньваць уклад святарства ва ўсенародную барацьбу на акупіраванай тэрыторыі Беларусі	ную барацьбу на акупіраванай тэрыторыі Беларусі	святарства ва ўсенародную барацьбу на акупіраванай тэрыторыі Беларусі
64	Нацыянальная і канфесійная палітыка ў БССР у другой палове 1940-х — 1980-я гг. 1. Нацыянальнае пытанне і яго вырашэнне ў БССР. 2. Характарыстыкі беларускай савецкай ментальнасці. 3. Узмацненне дзяржаўнага ціску на царкву. 4. Становішча канфесій і веруючых	1	Вучні павінны ведаць: — шляхі і сродкі вырашэння нацыянальнага пытання ў БССР у другой палове 1940-х — 1980-я гг.; — асаблівасці канфесійнага становішча і духоўнага жыцця насельніцтва БССР у дадзены перыяд; — характарыстыкі беларускай савецкай ментальнасці. Вучні павінны ўмець: — характарызаваць рысы беларускай савецкай ментальнасці; — тлумачыць прычыны ўзмацнення дзяржаўнага ціску на царкву; — характарызаваць становішча канфесій і веруючых у другой палове 1940-х — 1980-я гг.	Вызначэнне шляхоў і сродкаў вырашэння нацыянальнага пытання ў БССР у другой палове 1940-х — 1980-я гг. Аналіз асаблівасцей канфесійнага становішча і духоўнага жыцця насельніцтва БССР у другой палове 1940-х — 1980-я гг. Характарыстыка беларускай савецкай ментальнасці	§ 22-5. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне «Характарыстыкі беларускай савецкай ментальнасці»; — падрыхтаваць паведамленне аб аб'ектах страчанай у гады савецкай улады культуры спадчыны ў вашай мясцовасці

67

1	2	3	4	5	6
65 66	Беларуская нацыя ва ўмовах дзяржаўнага суверэнітэту Рэспублікі Беларусь. 1. Умовы развіцця сучаснай беларускай нацыі. 2. Нацыянальны склад насельніцтва Беларусі. 3. Нацыянальная палітыка ў Рэспубліцы Беларусь. 4. Асновы ідэалогіі беларускай дзяржавы ва ўмовах дзяржаўнага суверэнітэту Рэспублікі Беларусь	2	Вучні павінны ведаць: — умовы развіцця сучаснай беларускай нацыі; — нацыянальны склад насельніцтва Беларусі; — дынаміку станаўлення грамадзянскай супольнасці; — асноўныя складнікі і палажэнні зместу ідэалогіі беларускай дзяржавы ва ўмовах замацавання дзяржаўнага суверэнітэту Рэспублікі Беларусь. Вучні павінны ўмець: — тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж працэсамі развіцця сучаснай беларускай нацыі і набыццём Рэспублікай Беларусь дзяржаўнага суверэнітэту; — аналізаваць умовы развіцця сучаснай беларускай нацыі, нацыянальны склад насельніцтва Беларусі; — характарызаваць працэс станаўлення грамадзянскай супольнасці; — тлумачыць асноўныя палажэнні зместу ідэалогіі беларускай дзяржавы	Вызначэнне ўмоў і асаблівасцей развіцця сучаснай беларускай нацыі; сутнасці і зместу ідэалогіі беларускай дзяржавы ва ўмовах замацавання дзяржаўнага суверэнітэту Рэспублікі Беларусь. Тлумачэнне прычынна-выніковых сувязей паміж працэсамі развіцця сучаснай беларускай нацыі і набыццём Рэспублікай Беларусь дзяржаўнага суверэнітэту. Работа са статыстычнымі данымі: аналіз і абмеркаванне дыяграмы «Нацыянальны склад насельніцтва Беларусі». Характарыстыка працэсу станаўлення грамадзянскай супольнасці. Абмеркаванне ролі ідэалогіі беларускай	§ 23-1. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — класці інфраграфіку/кластар «Умовы развіцця сучаснай беларускай нацыі», «Асновы ідэалогіі беларускай дзяржавы»; — абгрунтаваць сутнасць і змест беларускай ідэалогіі ва ўмовах замацавання дзяржаўнага суверэнітэту Рэспублікі Беларусь; — падрыхтаваць праект «Нацыянальны склад насельніцтва Беларусі»

68

1	2	3	4	5	6
				дзяржавы на сучасным этапе развіцця беларускага грамадства	
67	Канфесійная палітыка ў Рэспубліцы Беларусь. 1. Узаемаадносінны дзяржавы і рэлігійных канфесій. 2. Закон Рэспублікі Беларусь «Аб свабодзе веравызнання і рэлігійных арганізацыях». 3. Адраджэнне канфесійнага жыцця. 4. Аднаўленне і будаўніцтва новых храмаў, адкрыццё новых прыходаў. 5. духоўныя вучэбныя ўстановы. 6. Роля і значэнне Беларускай праваслаўнай царквы, Рымска-каталіцкага касцёла і іншых канфесій у суверэннай Беларусі	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняцця <i>свабода веравызнання</i> ; — асаблівасці канфесійнага становішча і духоўнага жыцця насельніцтва Рэспублікі Беларусь; — дасягненні духоўных асоб — ураджэнцаў Беларусі. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняцця <i>свабода веравызнання</i> ; — тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж працэсамі фарміравання беларускай нацыі, канфесійнага (духоўнага) жыцця і дзяржаўнай палітыкай; — рыхтаваць і прэзентаваць паведамленні аб дзейнасці духоўных асоб з ацэнкай яе вынікаў	Тлумачэнне прычынна-выніковых сувязей паміж дзяржаўнай палітыкай і працэсамі фарміравання беларускай нацыі і духоўнага жыцця. Работа з гістарычнымі дакументамі: фрагменты з Закона Рэспублікі Беларусь «Аб свабодзе веравызнання і рэлігійных арганізацыях»: вызначэнне асноў дзяржаўнай канфесійнай палітыкі. Характарыстыка становішча ў духоўным жыцці Рэспублікі Беларусь. Вызначэнне ролі Беларускай праваслаўнай царквы, Рымска-каталіцкага касцёла і іншых канфесій у духоўным жыцці суверэннай Беларусі	§ 23-2. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць паведамленне аб дзейнасці адной з духоўных асоб (мітраполіт Філарэт, кардынал Казімір Свёнтэк і інш.) з ацэнкай вынікаў іх духоўнай дзейнасці

69

1	2	3	4	5	6
68	Наш край	1	Вучні павінны ўмець: — характарызаваць этнічныя працэсы ў XIX — пачатку XXI ст. на тэрыторыі сваёй мясцовасці; — тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж гістарычнымі фактамі, раскрываць узаемаабумоўленасць этнічных і канфесійных працэсаў на тэрыторыі роднага краю; — выкарыстоўваць набытыя веды і ўменні для ажыццяўлення пошуку гістарычнай інфармацыі ў крыніцах рознага тыпу, якія адлюстроўваюць адрозненне і асаблівасці нацыянальна-канфесійнага становішча на тэрыторыі роднага краю	Прэзентацыя краязнаўчых даследаванняў і індывідуальных заданняў па вывучэнні гісторыі свайго краю	Падрыхтоўка да абароны даследчых і праектных работ
69	Урок-практыкум	1	Вучні павінны ўмець выкарыстоўваць набытыя веды і ўменні для: — ажыццяўлення пошуку і аналізу сацыяльна значнай інфармацыі аб нацыянальных формах беларускай дзяржаўнасці і эвалюцыі грамадска-палітычнага жыцця ў Беларусі; — правядзення вучэбнага гістарычнага даследавання, у тым ліку праектнай дзейнасці па пытаннях станаўлення	Работа з дакументамі практыкуму па пытаннях да іх з выкарыстаннем памятки. Работа з навуковымі артыкуламі: прачытаць фрагменты прапанаваных навуковых артыкулаў і выканаць заданні да іх.	Падрыхтоўка да абароны даследчых і праектных работ

70

1	2	3	4	5	6
			нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці і эвалюцыі грамадска-палітычнага жыцця ў Беларусі; — вызначэння ўласных адносін да нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці і форм грамадска-палітычнага жыцця, а таксама вынікаў дзейнасці дзяржаўных асоб; — ідэнтыфікацыі сваіх сацыяльных паводзін як грамадзян Рэспублікі Беларусь; — падтрымкі ўзаемапаважлівых зносін у грамадска-палітычным асяроддзі; — падтрымання беражлівых адносін да помнікаў дзяржаўным дзеячам Беларусі	Работа з мастацкім тэкстам: прачытаць урыўкі з прапанаваных мастацкіх тэкстаў і выканаць заданні	
70	Урок-практыкум	1	Вучні павінны ўмець: — абгрунтаваць уласнае меркаванне; — афармляць сваё рашэнне ў выглядзе праекта; — рыхтаваць прэзентацыі паведамленняў, праектаў аб гістарычных працэсах (падзеях) і асобах; — ацэньваць якасць рэалізацыі праекта	Абарона вучнёўскіх праектаў	Паўтарыць змест раздзела IV

71

1	2	3	4	5	6
71	Урок абагульнення	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>беларуская нацыянальная ідэя, заходнерусізм, нацыянал-дэмакратызм, нацыянальнае пытанне, нацыянальная самасвадомасць, тутэйшасць, менталітэт, беларусізацыя, паланізацыя, рэлігійнае пытанне, канфесія, «ваяўнічы атэізм», свабода веравызнання</i> ; — асноўныя этапы і асаблівасці фарміравання беларускай нацыі; — асаблівасці канфесійнага становішча насельніцтва беларускіх губерняў у складзе Расійскай імперыі, у тым ліку шляхі і сродкі вырашэння нацыянальнага і рэлігійнага пытанняў; — асаблівасці духоўнага жыцця беларусаў пры савецкім грамадска-палітычным ладзе, узаемаадносін савецкай улады і канфесій, шляхі і сродкі вырашэння нацыянальнага пытання; — асаблівасці канфесійнага становішча і духоўнага жыцця насельніцтва Заходняй Беларусі, БССР, Рэспублікі Беларусь; — асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт фарміравання беларускай нацыі, нацыянальнай і канфесійнай дзяржаўнай	Варыянт 1. Выкарыстанне матэрыялаў да абагульнення ведаў вучняў у вучэбным дапаможніку. Варыянт 2. Праверачная работа па змесце раздзела IV. Варыянт 3. Прэзентацыя вынікаў выканання творчых заданняў і даследчых і праектных работ	Выкананне 1—2 заданняў да абагульнення ведаў вучняў у вучэбным дапаможніку (на выбар настаўніка, з улікам пажаданняў вучняў)

72

1	2	3	4	5	6
73			<p>палітыкі, вынікаў дзейнасці гістарычных асоб; — працэс афармлення беларускай нацыянальнай і нацыянальна-дзяржаўнай ідэі і яе сутнасць; — дасягненні духоўных асоб — ураджэнцаў Беларусі; — рэлігійныя і грамадзянскія подзвігі духоўных асоб у гады Вялікай Айчыннай вайны.</p> <p>Вучні павінны ўмець:</p> <p>— канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>беларуская нацыянальная ідэя, захаднерусізм, нацыянал-дэмакратызм, нацыянальнае пытанне, нацыянальная самасвядомасць, тутэйшасць, менталітэт, беларусізацыя, паланізацыя, рэлігійнае пытанне, канфесія, «ваяўнічы атэізм», свабода веравызнання і ўстанаўліваць сістэмныя сувязі паміж імі;</i> — лакалізаваць працэс фарміравання беларускай нацыі з апорай на храналагічныя і сінхраністычныя табліцы, гістарычную карту і атлас; — характарызаваць сутнасць, асаблівасці фарміравання беларускай нацыі, афармлення беларускай нацыянальна-дзяржаўнай ідэі і яе значэнне;</p>		

1	2	3	4	5	6
74			<p>— суадносіць працэс фарміравання беларускай нацыі з адпаведнымі яму па месце працэсамі сусветнай гісторыі; — раскрываць прычынна-сістэмныя сувязі паміж працэсамі фарміравання беларускай нацыі, канфесійнага (духоўнага) жыцця і дзяржаўнай палітыкай; — раскрываць узаемаабумоўленасць змяненняў у канфесійным (духоўным) жыцці ва ўзаемасувязі з кірункамі дзяржаўнай палітыкі; — рэканструяваць і інтэрпрэтаваць змест факталагічнага матэрыялу на конт фарміравання беларускай нацыі, канфесійнага (духоўнага) жыцця, нацыянальнай і канфесійнай дзяржаўнай палітыкі; — параўноўваць па самастойна вызначаных прыкметах, сістэматызаваць і абагульняць гістарычныя факты, якія тычацца фарміравання беларускай нацыі, канфесійнага (духоўнага) жыцця, і рабіць на гэтай аснове аргументаваныя вывады; — параўноўваць пункты гледжання з вызначэннем іх аргументаў на конт фарміравання беларускай нацыі,</p>		

1	2	3	4	5	6
			канфесійнага (духоўнага) жыцця, нацыянальнай і канфесійнай дзяржаўнай палітыкі; — праводзіць аналіз зместу разнастайных гістарычных дакументаў як крыніц інфармацыі аб фарміраванні беларускай нацыі, канфесійным (духоўным) жыцці; — характарызаваць умовы і лад жыцця веруючых; — рыхтаваць і прэзентаваць паведамленні аб дзейнасці (рэлігійных і грамадзянскіх подзвігах) духоўных асоб з ацэнкай іх вынікаў; — характарызаваць культавыя помнікі Беларусі		
Раздзел V. КУЛЬТУРА БЕЛАРУСІ (12 г)					
72	Культура Беларусі ў першай палове XIX ст. 1. Развіццё адукацыі. 2. Літаратура. 3. Рамантызм у выяўленчым мастацтве. 4. Класіцызм у архітэктуры	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>класіцызм, рамантызм</i> ; — асаблівасці развіцця культуры Беларусі ў першай палове XIX ст.; — асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт характару працэсаў развіцця культуры Беларусі ў першай палове XIX ст. і вынікаў творчасці дзеячаў культуры; — дасягненні ўраджэнцаў Беларусі ў галіне культуры;	Характарыстыка сістэмы адукацыі і вызначэнне характару і вынікаў змяненняў у ёй на працягу першай паловы XIX ст. Складанне схем (табліцы) «Рэформы ў сістэме адукацыі першай паловы XIX ст.». Вызначэнне пунктаў гледжання на вынікі	§ 24-1. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць гістарычны партрэт (або біяграму) аднаго з дзеячаў культуры Беларусі першай паловы XIX ст.; — скласці кароткае апісанне

75

1	2	3	4	5	6
			— помнікі культуры Беларусі першай паловы XIX ст. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>класіцызм, рамантызм</i> ; — характарызаваць стан развіцця культуры Беларусі першай паловы XIX ст.; — тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж ідэалагічнымі ўмовамі і тэндэнцыямі ў развіцці культуры Беларусі; — параўноўваць пункты гледжання наконт умоў і вынікаў развіцця культуры Беларусі першай паловы XIX ст.; — праводзіць аналіз зместу гістарычных крыніц інфармацыі аб развіцці культуры Беларусі; — рыхтаваць і прэзентаваць паведамленні аб творчасці дзеячаў культуры з характарыстыкай гістарычнай тэматыкі ў іх творчасці	дзейнасці дзеячаў беларускай культуры першай паловы XIX ст. Работа з выяўленчымі крыніцамі: рэпрадукцыі мастацкіх твораў і помнікаў архітэктуры першай паловы XIX ст.: вызначэнне стылёвых і жанравых асаблівасцей. Работа з гістарычнымі дакументамі: фрагменты літаратурных твораў першай паловы XIX ст.: вызначэнне асноўнай тэматыкі і ідэйнай накіраванасці. Тлумачэнне гістарычнага кантэксту прычытанні мастацкай літаратуры, наведванні гістарычных славуцасцей, музеяў	(каталог, прэзентацыя) помнікаў архітэктуры першай паловы XIX ст., якія захаваліся ў вашай мясцовасці, для ўрока «Наш край»

76

1	2	3	4	5	6
73	<p>Культура Беларусі ў другой палове XIX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Асноўныя тэндэнцыі развіцця культуры Беларусі. 2. Сістэма адукацыі. 3. Станаўленне беларусазнаўства. 4. Станаўленне новай беларускай мовы і літаратуры. 5. Тэатр і музыка. 6. Жывапіс. 7. Архітэктура і горадабудаўніцтва 	1	<p>Вучні павінны ведаць:</p> <ul style="list-style-type: none"> — азначэнне паняццяў: <i>беларусазнаўства, рэалізм</i>; — тэндэнцыі і асаблівасці развіцця культуры Беларусі ў другой палове XIX ст.; — асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт характару працэсаў развіцця культуры Беларусі ў другой палове XIX ст. і вынікаў творчасці дзеячаў культуры; — дасягненні ўрадженцаў Беларусі ў галіне культуры; — помнікі культуры Беларусі другой паловы XIX ст. <p>Вучні павінны ўмець:</p> <ul style="list-style-type: none"> — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>беларусазнаўства, рэалізм</i>; — характарызаваць стан развіцця культуры Беларусі ў другой палове XIX ст.; — тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж ідэалагічнымі ўмовамі і тэндэнцыямі ў развіцці культуры Беларусі другой паловы XIX ст.; — параўноўваць па прапанаваных прыкметах, сістэматызаваць і абгульняць гістарычныя факты, якія тычацца развіцця культуры Беларусі, 	<p>Характарыстыка сістэмы адукацыі і вызначэнне характару і вынікаў змяненняў у ёй на працягу другой паловы XIX ст.</p> <p>Вызначэнне стану навуковых ведаў пра Беларусь і дасягненняў у развіцці беларусазнаўства.</p> <p>Вызначэнне пунктаў гледжання на вынікі дзейнасці дзеячаў беларускай культуры другой паловы XIX ст.</p> <p>Работа з выяўленчымі крыніцамі: рэпрадукцыі мастацкіх твораў і помнікаў архітэктуры другой паловы XIX ст.: вызначэнне стылёвых і жанравых асаблівасцей.</p> <p>Работа з гістарычнымі дакументамі: фрагменты літаратурных твораў другой паловы XIX ст.</p>	<p>§ 24-2.</p> <p><i>Індывідуальнае (на выбар):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> — падрыхтаваць гістарычны партрэт (або біяграму) аднаго з дзеячаў культуры Беларусі другой паловы XIX ст.; — скласці каталог прэзентацыю помнікаў архітэктуры другой паловы XIX ст., якія захаваліся ў вашай мясцовасці, для ўрока «Наш край»

77

1	2	3	4	5	6
			<p>і рабіць на гэтай аснове аргументаваныя вывады;</p> <ul style="list-style-type: none"> — праводзіць аналіз зместу гістарычных крыніц інфармацыі аб развіцці культуры Беларусі; — рыхтаваць і прэзентаваць паведамленні аб творчасці дзеячаў культуры з характарыстыкай гістарычнай тэматыкі ў іх творчасці 	<p>вы XIX ст.: вызначэнне асноўнай тэматыкі і ідэйнай накіраванасці.</p> <p>Тлумачэнне гістарычнага кантэксту прычтанні мастацкай літаратуры, наведванні гістарычных славуцасцей, музеяў</p>	
74	<p>Побыт і лад жыцця насельніцтва Беларусі ў XIX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сельская абшчына, яе ўплыў на звычаі і абрады беларусаў. 2. Побыт сялян. 3. Лад жыцця рабочых. 4. Развіццё капіталізму і змяненні ў грамадскім і сямейным побыце. 5. Харчаванне насельніцтва. 6. Сямейныя і рэлігійныя святы і абрады 	1	<p>Вучні павінны ведаць:</p> <ul style="list-style-type: none"> — асноўныя рысы побыту і ладу жыцця насельніцтва Беларусі ў XIX ст.; — сямейныя і рэлігійныя святы і абрады беларусаў, святы вытворча-аграрнага кірунку. <p>Вучні павінны ўмець:</p> <ul style="list-style-type: none"> — вызначаць уплыў сельскай абшчыны на звычаі і абрады беларусаў; — характарызаваць побыт сялян і лад жыцця рабочых і змяненні ў яго змесце, звязаныя з развіццём капіталізму 	<p>Характарыстыка асноўных рыс побыту і ладу жыцця насельніцтва Беларусі ў XIX ст.</p> <p>Вызначэнне ўплыву сельскай абшчыны на звычаі і абрады беларусаў.</p> <p>Тлумачэнне прычынна-выніковых сувязей паміж развіццём капіталізму і зменамі ў грамадскім і сямейным побыце.</p> <p>Складанне кластара (інфаграфікі, каталога) «Святы і абрады беларусаў у XIX ст.»</p>	<p>§ 24-3.</p> <p><i>Індывідуальнае (на выбар):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> — скласці каталог сямейных, рэлігійных і вытворча-аграрных свят беларусаў; — падрыхтаваць прэзентацыю «Побыт сялян/лад жыцця рабочых у XIX ст.»

78

1	2	3	4	5	6
75	<p>Асноўныя тэндэнцыі развіцця культуры Беларусі ў пачатку XX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роля газеты «Наша ніва» ў развіцці культуры Беларусі. 2. Стан адукацыі. 3. Навуковыя даследаванні Беларусі. 4. Развіццё літаратуры і беларускай літаратурнай мовы. 5. Станаўленне беларускага прафесійнага тэатра. 6. Выяўленчае мастацтва. 7. Развіццё архітэктуры 	1	<p>Вучні павінны ведаць:</p> <ul style="list-style-type: none"> — азначэнне паняцця <i>мадэрн</i>; — асноўныя тэндэнцыі і асаблівасці развіцця культуры Беларусі ў пачатку XX ст.; — асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт характару працэсаў развіцця культуры Беларусі ў пачатку XX ст. і вынікаў творчасці дзеячаў культуры; — дасягненні ўраджэнцаў Беларусі ў галіне культуры; — помнікі культуры Беларусі пачатку XX ст. <p>Вучні павінны ўмець:</p> <ul style="list-style-type: none"> — канкрэтызаваць змест паняцця <i>мадэрн</i>; — характарызаваць стан развіцця культуры Беларусі ў пачатку XX ст.; — сістэматызаваць і абагульняць гістарычныя факты, якія тычацца развіцця культуры Беларусі пачатку XX ст., і рабіць на гэтай аснове аргументаваныя вывады; — праводзіць аналіз зместу гістарычных крыніц інфармацыі аб развіцці культуры Беларусі пачатку XX ст.; 	<p>Характарыстыка стану адукацыі ў пачатку XX ст.</p> <p>Вызначэнне стану навуковых даследаванняў Беларусі.</p> <p>Вызначэнне пунктаў гледжання на вынікі дзейнасці дзеячаў беларускай культуры пачатку XX ст.</p> <p>Тлумачэнне «нашаніўскага» характару перыяду пачатку XX ст. у развіцці беларускай культуры.</p> <p>Работа з выяўленчымі крыніцамі: рэпрадукцыі мастацкіх твораў і помнікаў архітэктуры пачатку XX ст.: вызначэнне стылёвых і жанравых асаблівасцей.</p> <p>Работа з гістарычнымі дакументамі: фрагменты літаратурных</p>	<p>§ 24-4.</p> <p><i>Індывідуальнае (на выбар):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> — падрыхтаваць гістарычны партрэт (або біяграму) аднаго з дзеячаў культуры Беларусі пачатку XX ст.; — скласці кароткае апісанне (каталог, прэзентацыю) помнікаў архітэктуры пачатку XX ст., якія захаваліся ў вашай мясцовасці, для ўрока «Наш край»

1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> — рыхтаваць і прэзентаваць паведамленні аб творчасці дзеячаў культуры з характарыстыкай гістарычнай тэматыкі ў іх творчасці 	<p>твораў пачатку XX ст.: вызначэнне асноўнага зместу і ідэйнай накіраванасці.</p> <p>Тлумачэнне гістарычнага кантэксту пры чытанні мастацкай літаратуры, наведванні гістарычных славуцасцей, музеяў</p>	
80	<p>Беларуская савецкая культура ў 1920–1930-я гг.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Палітыка беларусізацыі. 2. Развіццё сістэмы адукацыі ў Савецкай Беларусі. 3. Станаўленне беларускай савецкай навукі. 4. Ажыццяўленне культурнай рэвалюцыі. 5. Літаратура. Музыка. Тэатр. 6. Зараджэнне беларускага кіно. Выяўленчае мастацтва. 	1	<p>Вучні павінны ведаць:</p> <ul style="list-style-type: none"> — азначэнне паняццяў: <i>беларусізацыя, культурная рэвалюцыя, метады сацыялістычнага рэалізму, прынцып партыйнасці</i>; — асноўныя этапы і асаблівасці развіцця культуры Беларусі ў 1920–1930-я гг.; — асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт характару працэсаў развіцця культуры Савецкай Беларусі ў 1920–1930-я гг., вынікаў творчасці дзеячаў культуры; — дасягненні ўраджэнцаў Беларусі ў галіне культуры; — помнікі культуры Беларусі 1920–1930-х гг. 	<p>Тлумачэнне прычына-выніковых сувязей паміж палітыкай беларусізацыі і развіццём адукацыі ў Беларусі, палітычным развіццём савецкай дзяржавы і ажыццяўленнем культурнай рэвалюцыі.</p> <p>Характарыстыка асноўных дасягненняў у станаўленні беларускай савецкай навукі.</p> <p>Вызначэнне пунктаў гледжання на вынікі дзейнасці дзеячаў</p>	<p>§ 25-1.</p> <p><i>Індывідуальнае (на выбар):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> — падрыхтаваць разгорнутае паведамленне аб адным з дзеячаў культуры Беларусі 1920–1930-х гг. або аб развіцці якога-небудзь віду мастацтва (жывапіс, архітэктура, тэатр, кіно, скульптура і г. д.)

1	2	3	4	5	6
81	7. Архітэктура		<p>Вучні павінны ўмець:</p> <ul style="list-style-type: none"> — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>беларусізацыя, культурная рэвалюцыя, метады сацыялістычнага рэалізму, прынцыпы партыйнасці</i>; — характарызаваць стан развіцця культуры Беларусі ў 1920—1930-я гг.; — тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж ідэалагічнымі ўмовамі і тэндэнцыямі ў развіцці культуры Беларусі; — параўноўваць, сістэматызаваць і абагульняць гістарычныя факты, якія тычацца развіцця культуры Беларусі, і рабіць на гэтай аснове аргументаваныя вывады; — праводзіць аналіз зместу гістарычных крыніц інфармацыі аб развіцці культуры Беларусі ў 1920—1930-я гг.; — рыхтаваць і прэзентаваць паведамленні аб творчасці дзеячаў культуры з характарыстыкай гістарычнай тэматыкі ў іх творчасці 	<p>беларускай культуры 1920—1930-х гг.</p> <p>Работа з выяўленчымі крыніцамі: рэпрадукцыі мастацкіх твораў і помнікаў архітэктуры 1920—1930-х гг.: вызначэнне стылёвых і жанравых асаблівасцей.</p> <p>Работа з гістарычнымі дакументамі: фрагменты літаратурных твораў 1920—1930-х гг.: вызначэнне асноўнага зместу і ідэйнай накіраванасці.</p> <p>Тлумачэнне гістарычнага кантэксту пры чытанні мастацкай літаратуры, праглядзе мастацкіх і дакументальных фільмаў, наведванні гістарычных славуцасцей, музеяў</p>	у дадзены перыяд

1	2	3	4	5	6
82	77 Культура ў Заходняй Беларусі ў 1921—1939 гг. 1. Стан адукацыі ва ўмовах палітыкі паланізацыі. 2. Дзейнасць Таварыства беларускай школы. 3. Літаратура. Жывапіс. Музыкае мастацтва. Архітэктура	1	<p>Вучні павінны ведаць:</p> <ul style="list-style-type: none"> — стан заходнебеларускай культуры ва ўмовах палітыкі паланізацыі; — кірункі і значэнне дзейнасці Таварыства беларускай школы; — асноўныя дасягненні літаратуры, жывапісу, музыкага мастацтва, архітэктуры. <p>Вучні павінны ўмець:</p> <ul style="list-style-type: none"> — характарызаваць стан заходнебеларускай культуры ва ўмовах палітыкі паланізацыі; — тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж развіццём культуры Заходняй Беларусі і палітыкай паланізацыі; — вызначаць асноўныя дасягненні літаратуры, жывапісу, музыкага мастацтва, архітэктуры Заходняй Беларусі 	<p>Характарыстыка стану заходнебеларускай культуры ва ўмовах палітыкі паланізацыі.</p> <p>Выяўленне кірункаў і значэння дзейнасці Таварыства беларускай школы.</p> <p>Тлумачэнне прычынна-выніковых сувязей паміж развіццём культуры Заходняй Беларусі і палітыкай паланізацыі.</p> <p>Складанне схемы «Дасягненні культуры Заходняй Беларусі».</p> <p>Работа з выяўленчымі крыніцамі: рэпрадукцыі мастацкіх твораў і помнікаў архітэктуры Заходняй Беларусі: вызначэнне стылёвых і жанравых асаблівасцей.</p> <p>Работа з гістарычнымі дакументамі: фрагменты літаратурных твораў заходнебела-</p>	<p>§ 25-2.</p> <p><i>Індывідуальнае (на выбар):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> — падрыхтаваць разгорнутае паведамленне аб адным з дзеячаў культуры Заходняй Беларусі 1920—1930-х гг. або аб развіцці якога-небудзь віду мастацтва (жывапіс, архітэктура, тэатр, кіно, скульптура і г. д.) у дадзены перыяд у Заходняй Беларусі

1	2	3	4	5	6
				рускіх паэтаў і пісьменнікаў: вызначэнне асноўнага зместу і ідэянай накіраванасці. Тлумачэнне гістарычнага кантэксту пры чытанні мастацкай літаратуры, праглядзе мастацкіх і дакументальных фільмаў, наведванні гістарычных славуцасцей, музеяў	
83	78	Развіццё беларускай савецкай культуры ў другой палове 1940-х — 1980-х гг. 1. Асноўныя тэндэнцыі развіцця культуры Беларусі. 2. Стан адукацыі. 3. Выхад беларускай навукі на новыя рубяжы. Дасягненні вучоных — ураджэнцаў Беларусі. 4. Удзел беларусаў у асваенні касмічнай прасторы.	1 Вучні павінны ведаць: — асноўныя этапы і асаблівасці развіцця культуры Беларусі ў другой палове 1940-х — 1980-х гг.; — асноўныя азначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт характару працэсаў развіцця культуры Беларусі дадзенага перыяду, вынікаў творчасці дзеячаў культуры; — дасягненні ўраджэнцаў Беларусі і прадстаўнікоў беларускай дыяспары ў галіне культуры; — найбольш значныя алімпійскія дасягненні беларускіх спартсменаў; — помнікі культуры Беларусі другой паловы 1940-х — 1980-х гг.	Вызначэнне асноўных тэндэнцый развіцця культуры Беларусі ў другой палове 1940-х — 1980-х гг. Характарыстыка асноўных дасягненняў у развіцці беларускай навукі і яе новых кірункаў. Характарыстыка праблематыкі і асноўных тэм айчыннай літаратуры і мастацтва. Работа з выяўленчымі крыніцамі: рэпра-	§ 26. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — класці тэматычныя кароткія каталогі (буклеты, альманахі) аб развіцці літаратуры, жывапісу, архітэктуры, кінематографі, тэатральнага і музычнага мастацтва (на выбар) БССР

1	2	3	4	5	6
84	5. Прынцып партыйнасці і метады сацыялістычнага рэалізму. 6. Літаратура. 7. Музыка. 8. Выяўленчае мастацтва. 9. Тэатр і кіно. 10. Архітэктура. 11. Алімпійскія дасягненні беларускіх савецкіх спартсменаў		Вучні павінны ўмець: — характарызаваць стан развіцця культуры Беларусі ў другой палове 1940-х — 1980-х гг.; — тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж ідэалагічнымі ўмовамі і тэндэнцыямі ў развіцці культуры Беларусі дадзенага перыяду; — параўноўваць пункты гледжання наконт умоў і вынікаў развіцця культуры Беларусі; — рыхтаваць і прэзентаваць паведамленні аб творчасці дзеячаў культуры з характарыстыкай гістарычнай тэматыкі ў іх творчасці	дукцыі мастацкіх твораў і помнікаў архітэктуры другой паловы 1940-х — 1980-х гг.: вызначэнне стылёвых і жанравых асаблівасцей. Работа з гістарычнымі дакументамі: фрагменты літаратурных твораў 1940—1980-х гг.: вызначэнне асноўнага зместу і ідэянай накіраванасці. Ацэнка ўкладу беларускіх спартсменаў у савецкі спорт. Тлумачэнне гістарычнага кантэксту пры чытанні мастацкай літаратуры, праглядзе мастацкіх і дакументальных фільмаў, наведванні гістарычных славуцасцей, музеяў	другой паловы 1940-х — 1980-х гг.

1	2	3	4	5	6
85 79	Развіццё адукацыі, навукі, літаратуры, мастацтва і спорту ва ўмовах дзяржаўнага суверэнітэту Рэспублікі Беларусь. 1. Палітыка Рэспублікі Беларусь у галіне культуры. 2. Афармленне дзяржаўнага статусу беларускай і рускай моў. 3. Адукацыя ў Беларусі. 4. Дасягненні ў развіцці навукі. 5. Літаратура. 6. Музыка. 7. Выяўленчае мастацтва. 8. Тэатр і кіно. 9. Дасягненні беларускіх спартсменаў	1	Вучні павінны ведаць: — асаблівасці развіцця культуры Беларусі ва ўмовах дзяржаўнага суверэнітэту; — асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт характару працэсаў развіцця культуры Беларусі на сучасным этапе, вынікаў творчасці дзеячаў культуры; — дасягненні ўраджэнцаў Беларусі і прадстаўнікоў беларускай дыяспары ў галіне навукі і культуры; — найбольш значныя алімпійскія дасягненні беларускіх спартсменаў. Вучні павінны ўмець: — характарызаваць сучасны стан развіцця культуры Беларусі; — тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж умовамі і тэндэнцыямі ў развіцці культуры Беларусі; — параўноўваць па прапанаваных прыкметах, сістэматызаваць і абгульняць гістарычныя факты, якія тычацца развіцця культуры Беларусі на сучасным этапе, і рабіць на гэтай аснове аргументаваныя вывады; — параўноўваць пункты гледжання наконт умоў і вынікаў развіцця культуры Беларусі;	Характарыстыка культуры Беларусі як складовай часткі дзяржаўнага суверэнітэту. Вызначэнне этапаў афармлення дзяржаўнага статусу беларускай і рускай моў. Аналіз схемы «Структура сістэмы адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь». Характарыстыка дасягненняў сучаснай беларускай навукі і IT-галіны. Вызначэнне праблематыкі і асноўных тэм літаратуры і мастацтва ў пачатку XXI ст. Тлумачэнне прычынна-выніковых сувязей паміж набыццём Рэспублікай Беларусь дзяржаўнага суверэнітэту і развіццём адукацыі, навукі, літаратуры, мастацтва і спорту.	§ 27. <i>Індывідуальнае (на выбар):</i> — падрыхтаваць біяграму аднаго з сучасных дзеячаў беларускай культуры ці спорту; — скласці пералік найбольш значных мерапрыемстваў у галіне культуры і спорту ў вашай мясцовасці

1	2	3	4	5	6
			— рыхтаваць і прэзентаваць паведамленні аб творчасці дзеячаў навукі і культуры з ацэнкай іх укладу ў развіццё культуры	Ацэнка дасягненняў сучасных беларускіх спартсменаў	
86 80	Наш край	1	Вучні павінны ўмець: — характарызаваць развіццё культуры ў сваёй мясцовасці ў XIX — пачатку XXI ст.; — даваць ацэнку культурна-гістарычным падзеям і дзеячам культуры на тэрыторыі роднага краю ў XIX — пачатку XXI ст.; — тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж культурна-гістарычнымі фактамі, раскрываць узаемаабумоўленасць змяненняў у развіцці адукацыі, навукі і культуры роднага краю	Прэзентацыя краязнаўчых даследаванняў і індывідуальных заданняў па вывучэнні гісторыі свайго краю	Падрыхтоўка да абароны даследчых і праектных работ
81	Урок-практыкум	1	Вучні павінны ўмець выкарыстоўваць набытыя веды і ўменні для: — ажыццяўлення пошуку і аналізу сацыяльна значнай інфармацыі аб нацыянальных формах беларускай дзяржаўнасці і эвалюцыі грамадска-палітычнага жыцця ў Беларусі; — правядзення вучэбнага гістарычнага даследавання, у тым ліку праектнай дзейнасці па пытаннях станаўлення	Работа з дакументамі практыкуму па пытаннях да іх з выкарыстаннем памятки. Работа з навуковымі артыкуламі: прачытаць фрагменты прапанаваных навуковых артыкулаў і выканаць заданні да іх.	Падрыхтоўка да абароны даследчых і праектных работ

1	2	3	4	5	6
87			нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці і эвалюцыі грамадска-палітычнага жыцця ў Беларусі; — вызначэння ўласных адносін да нацыянальных форм беларускай дзяржаўнасці і форм грамадска-палітычнага жыцця, а таксама вынікаў дзейнасці дзяржаўных асоб; — ідэнтыфікацыі сваіх сацыяльных паводзін як грамадзян Рэспублікі Беларусь; — падтрымкі ўзаемапаважлівых зносін у грамадска-палітычным асяроддзі; — падтрымання беражлівых адносін да помнікаў дзяржаўным дзеячам Беларусі	Работа з мастацкім тэкстам: прачытаць урыўкі з прапанаваных мастацкіх тэкстаў і выканаць заданні	
82	Урок-практыкум	1	Вучні павінны ўмець: — абгрунтаваць уласнае меркаванне; — афармляць сваё рашэнне ў выглядзе праекта; — рыхтаваць прэзентацыі паведамленняў, праектаў аб гістарычных працэсах (падзеях) і асобах; — ацэньваць якасць рэалізацыі праекта	Абарона вучнёўскіх праектаў	Паўтарыць змест раздзела V

1	2	3	4	5	6
88	Урок абагульнення	1	Вучні павінны ведаць: — азначэнне паняццяў: <i>беларусазнаўства, беларусізацыя, класіцызм, рамантызм, рэалізм, мадэрн, культурная рэвалюцыя, метады сацыялістычнага рэалізму, прынцыпы партыйнасці</i> ; — асноўныя этапы і асаблівасці развіцця культуры Беларусі; — асноўныя ацэначныя меркаванні (пункты гледжання) наконт характару працэсаў развіцця культуры Беларусі, вынікаў творчасці дзеячаў культуры; — дасягненні ўраджэнцаў Беларусі і прадстаўнікоў беларускай дыяспары ў галіне культуры; — найбольш значныя алімпійскія дасягненні беларускіх спартсменаў; — помнікі культуры Беларусі. Вучні павінны ўмець: — канкрэтызаваць змест паняццяў: <i>беларусазнаўства, беларусізацыя, класіцызм, рамантызм, рэалізм, мадэрн, культурная рэвалюцыя, метады сацыялістычнага рэалізму, прынцыпы партыйнасці</i> і ўстанаўліваць сістэмныя сувязі паміж імі;	Варыянт 1. Выкарыстанне матэрыялаў да абагульнення ведаў вучняў у вучэбным дапаможніку. Варыянт 2. Праверачная работа па змесце раздзела V. Варыянт 3. Прэзентацыя вынікаў выканання творчых заданняў і даследчых і праектных работ	Падрыхтавацца да ўрока вынікавага абагульнення (апераджальнае выкананне 1–2 заданняў да вынікавага абагульнення ў вучэбным дапаможніку (на выбар настаўніка, з улікам пажаданняў вучняў))

1	2	3	4	5	6
68			<ul style="list-style-type: none"> – лакалізаваць развіццё культуры Беларусі з апорай на храналагічныя і сінхраністычныя табліцы, гістарычную карту і атлас; – характарызаваць стан развіцця культуры Беларусі; – раскрываць прычынна-сістэмныя сувязі паміж ідэалагічнымі ўмовамі і тэндэнцыямі ў развіцці культуры Беларусі; – раскрываць узаемаабумоўленасць паміж грамадска-палітычнымі працэсамі і кірункамі развіцця культуры Беларусі; – рэканструяваць і інтэрпрэтаваць змест факталагічнага матэрыялу наконт развіцця культуры Беларусі; – параўноўваць па самастойна вызначаных прыкметах, сістэматызаваць і абагульняць гістарычныя факты, якія тычацца развіцця культуры Беларусі, і рабіць на гэтай аснове аргументаваныя вывады; – параўноўваць пункты гледжання з вызначэннем іх аргументаў наконт умоў і вынікаў развіцця культуры Беларусі; 		

1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> – праводзіць аналіз зместу разнастайных гістарычных дакументаў як крыніц інфармацыі аб развіцці культуры Беларусі; – рыхтаваць і прэзентаваць паведамленні аб дзеях культуры з характарыстыкай гістарычнай тэматыкі ў іх творчасці 		
84 85	Выніковае абагульненне	2	<p>Вучні павінны ўмець:</p> <ul style="list-style-type: none"> – лакалізаваць падзеі гісторыі Беларусі XIX – пачатку XXI ст. у часе і прасторы; характарызаваць змяненні ў геапалітычным становішчы беларускіх зямель у навіейшы час; – тлумачыць значэнне асноўных паняццяў, канкрэтызаваць іх і дакладна выкарыстоўваць пры характарыстыцы гістарычнай і сучаснай сацыяльнай рэчаіснасці; – адрозніваць гістарычны факт ад яго інтэрпрэтацыі; – рэканструяваць і інтэрпрэтаваць змест факталагічнага матэрыялу, які адлюстроўвае адметнасці і асаблівасці развіцця Беларусі ў XIX – пачатку XXI ст.; 	<p>Варыянт 1. Выкарыстанне матэрыялаў да выніковага абагульнення ведаў вучняў у вучэбным дапаможніку.</p> <p>Варыянт 2. Прэзентацыя вынікаў выканання творчых заданняў і даследчых і праектных работ.</p> <p>Варыянт 3. Дыскусія «Гістарычны шлях Беларусі ў XIX – пачатку XXI ст.»</p>	

91

1	2	3	4	5	6
			<p>– характарызаваць палітычнае, сацыяльна-эканамічнае і культурнае развіццё Беларусі ў XIX – пачатку XXI ст., дзейнасць гістарычных асоб і дзеячаў культуры;</p> <p>– даваць ацэнку гістарычным падзеям, дзейнасці гістарычных асоб, ацэньваць унёсак дзеячаў культуры і навукі;</p> <p>– тлумачыць прычынна-сістэмныя сувязі паміж гістарычнымі фактамі, раскрываць узаемаабумоўленасць змяненняў у асноўных сферах грамадскага жыцця;</p> <p>– сістэматызаваць, класіфікаваць і абагульняць гістарычныя факты і рабіць на аснове гэтага аргументаваныя вывады;</p> <p>– параўноўваць, сістэматызаваць і абагульняць гістарычныя факты аб гістарычным і культурным развіцці Беларусі і рабіць на гэтай аснове аргументаваныя вывады;</p> <p>– праводзіць аналіз зместу гістарычных дакументаў; пераводзіць вучэбную інфармацыю са знакава-сімвальнай у вобразна-наглядную форму і наадварот;</p>		

92

1	2	3	4	5	6
			<p>– аналізаваць разнажанравую гістарычную інфармацыю, прадстаўленую ў розных знакавых сістэмах (тэкст, карта, графік, дыяграма, табліца, ілюстрацыя і г. д.);</p> <p>– параўноўваць пункты гледжання з вызначэннем іх аргументаў наконт сутнасці гістарычных падзей і з'яў, якія адбываліся ў Беларусі і іншых краінах адпаведнага перыяду;</p> <p>– выказаць аргументаваны пункт гледжання пры абмеркаванні асаблівасцей гістарычнага развіцця Беларусі ў XIX – пачатку XXI ст.;</p> <p>– выкарыстоўваць метады вучэбнага гістарычнага даследавання: фармуляваць праблемы, ажыццяўляць збор, сістэматызацыю і абагульненне матэрыялу, праводзіць прэзентацыю вынікаў асабістага даследавання</p>		